Государственная БИБЛИОТЕКА СССР им. В. И. Ленина

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

КІиранди 9
АВГУСТ 1959 шу
№ 64 (2276)
Мах 20 коп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

СИЙЛЕ ХИЙЛА СОВЕТСКИ СТРОИТЕЛИЙ

Тахан вай мехкарча строительни индустре болхлоша шоай хІара шера хулаш дола ЦІей — строителий Ди дезду.

ССКП XXI съездеи Центральни Комитета июньски Пленумеи решенеша дог гІоздаькхача советски наьха политически а къахьегама а хьинар Іалаьмате чІоагІа айденнача хана дезду из ди ухх шера. Советски халкъо цІенча дег тІара даькъал дувц строителий деза ЦІей, царга дІайха моаршал хоат.

Мехко эггара чІоагІагІа сий деш болча нахах ба строителаш, хІана аьлча кердача вахара — коммунизма гІирс хьалбеш боахка нах ба уж. Вай мехка еррига заводаши фабрикаши, шахташи рудникаши, школаши больницаши, нах чубаха цІенош, кхы мел йола гІишлош хьалъераш уж ба.

Іалаьмате дукха я советски Іаьдал латтача шерашка халкъа боахама а культура а доажъошка цар хьалъяь гІишлош. 1 триллиони 600 миллиарди (1600 миллиард) сом лоархІам болаш ахча дІадахийтад паччахьалкхено тІом сецачул тІехьагІа гІишлош хьалъеча. Хьалъяь а яьнна болх бе йолаеннай 12 ззар паччахьалкхен йоккха предприяти, дуккха кагий а юкъера а предприятеш.

Геттара дукха хьалдаьд нах чубаха цІенош. Алхха тІехьхьарча пхе шера городашкеи болхлой поселкашкеи хьалдаьча нах чубахача цІеной еррига площадь 233 миллион квадратни метрга кхоач. Из да 1913 шера паччахьа Россе еррига городашка хиннача нах чубахача цІеной фондал дикка дукхагІа. Кхо миллион совгІа да колхозникашеи юртарча специалисташеи юрташка хьалдаь цІенош.

Доккхий декхараш латт советски строителашта хьалхашка хІанз, вай мохк коммунистически парте хьалхленца ше дегІаоара боккхача лоархІамерча зама чу — шерра йоаржаяь коммунизм хьалъяра зама чу баьннача. хана. Цу замах вайна хьалхашка латтача эггара лоархІамегІа долча декхарех цаІ да капитаяьни строительство мамогга шерьяр. ХьатІадоагІача ворхІ шера гІишлошка дІадохийтардга кхо триллион (кхо ззар миллиард) сом совгІа ахча, е советски Іаьдал эттача хана цу гІуланхага дІадахийтачунга гІортташ.

Укх ворхІ шера хьалде лаьрхІад 650—650 миллион квадратни метр площадь а йолаш дола нах чубаха цІенош, е 15 миллион квартираш. Уж да Советски Іаьдал эттача хана денз ваи мехка хьалдаьча дерригача нах чубахача цІеноЙл дукхагІа. 1950 шу долалуш оІаь керда городи болхлой поселки хургья хьалъяь. Хьалъергья керда школаш, интернаташ, берий бешамаши яслеши, театраш, кинотеатраш, больницаш, кхы дукхха бахача наха эша учрежденеш чухургиола цІенош.

Укх ворхІ шера дуккха гІишлош хьалъергья Нохч-ГІалгІай АССР-е. Городашкеи юрташкеи хьалъяь а яьнна, болх бе иолалургья керда заводаши фабрикаши, гучайоахаргья мехкдаьтта доалла керда моттигаш. Хьа а даь, нах чуховшаргоа 1 миллион квадратни метр гаргга площадь йолча цІеношка, вешта аьлча 30 ззар дезала квартираш лургья. ДІадахача ворхІ шера хьалдаь хиннача нах чубахача цІеноЙл кхозза дукхагІеи Советски Іаьдал эттача хана Грозне хьал мел даьрел дукхагІеи да уж. Шерра доаржадаьд республике школаш, больницаш, берий учрежденеш, коммунальни предприятеш хьалъелга. Доккхийча къахьегама толамашца накъа яьхкай шоай дезача ЦІейна вай республикера гІишлош хьалъю организацеш, участкаш, бригадаш.

ССКП ЦК июньски Пленума сийна къахьегама керда толамаш дахар духьа социалистически зхье яьннача Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлошъечеи гІишлой материалаш арахецачеи управлене дукхагІа йолча предприятей коллективаша толамашца кхоачашдир шоаш тІаийца социалистически декхараш. Ах шера план кхоачашъяьй шоллагІчеи кхоагІачеи СМУ, специализированни управлене, производственни предприятей контора, иштта кхыча предприятей болхлошеи специалисташеи. Планал совгІа 2 ззар кубометр аьшкбетона хІамаши 2 миллион кирпишки кхаьчар строителашка хьалхарча ах шера. Дукхха нах чубаха цІенош даьд хьалхарча ах шера Грозне, Гудермесе, республикерча дукхача юрташка.

Технически прогресс чакхъякхара тІехьа къовсам лоаттабеш, тІехь-тІехьагІа дукхагІа пайда ийбу республикерча строителаша кердача, прогрессивни къахьегама методех. Совнархоза гІишлошъечеи гІишлой материалаш арахецачеи управлене чуйоагІача производственни предприятей контора Попов Сергея кулгал деча бригадо кердача тайпара аьшкветона конструкцеш е Іомаяьи. Цо торо хилийтар къахьегама овсарле 15 процент лакхъе а хьаеча оатхалашка дІадода болат 4—5 процент кІезигде а. № 9 йолча строительно-монтажни управлене участкашка шерра болаоеннаб материалаш кхояра тІехьа лоаттабу къовсам. 76 ззар кирпишк, 27 куоометр маркхал, 10 куоометр кхера, 10 куоометр бетон кхояьи хьалхарча ах шера строителашеи бетонщикашеи.

Дукха я вай республике шоай беррига низ тІа а бахиита, хІара денна производственни заданеш кхоачаш а еш, хьинаре къахьегаш йола гІишлош хьалъю организацейи предприятейи коллективаш. цар доаха толамаш массанена а гуш да.

Цхьабакъда еррига гІишлош хьалъеча организацеша иштта Іалхаш ду аьлча оакъхургдац. дуккха я шоай планаш кхоачаш ца еш йола организацеш. Царех лархІа езаш я шоаи ах шера планаш кхоачаш ца яь «Чечингстрои» треста чуйоагІа дуккха строительни управленеши «Сельстрои» яха трести.

ЦІей дездеш шоаш даьхача сийлен къахьегама толамий лоархІам беш, шоай балхаца кхоачамбоацараш долга диц ца деш, уж дІадахара беррига низ тІабахиита безилга ховш хила беза респуоликера строителаш.

Шеко яц, Нохч-ГІалгІайчен строителаша ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъе, технически прогресс сихъе лоаттаю социалистически яхь кхы а шерагІа иоаржаерг хилари шоашта хьалхашка латта сийлен декхараш цар толамца кхоачашдергхилари.

Коммунизма сийрда здани хьалъеча керда толамаш даха цар ка ялар а ловш, вай мехкарча къахьегамхоша цІенча дег тІара йоах тахан: Массаз а сий лакха латтал да шун, Советски Строителаш!

Новкъоста Н. С. Хрущева пресс-конференци

5 августа Кремле, Свердловски зале, СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева пресс-конференци хилар. Конференце бар советски а кхыча мехкашкарча а печата корреспонденташ.

Пресс-конференци хьаеллаш новкъоста Н. С. Хрущевс укх тайпара заявлени йир:

Новкъостий!

Господаш!

Шоана хІанз ховш да, официални визиташ ергІолаш саи США Президентеи барт вІашагІкхийттилга. Со, хетаргахьа, сентябрь бутт юкъе баххача хана ваха мег Америка ВІашагІкхийттача Штаташка, хІаьта США Президент Советски Союзе тІехьагІа, укх шера гурахьа воагІаргва.

Цу гІулакха тхо вІашагІкхийттача ханна официални доаца къамаьлаш хургда тха, переговораш а ца хулаш. Цхьабакъда аз-м бе-башка а лархІац моллагІа тайна къамаьлаш тха хуле а — переговораш уж хуле а официални доаца къамаьлаш хуле а. Керттера дар да, вІаший дагадоалача хана тха цхьа барт кхетар а тха къоастаде дезаш дола дешаш оаха цхьатарра кхетадар а. Тхо барта даьхка гІулакхаш дІаяздаь чІоагІдарах дола дош — проблема яц, из мичча хана а барт кхетаргболаш гІулакх да.

Тайп-тайпарча паччахьалкхений хьалхле лелаераш вІашагІкхетара хьакъехьа вай лаьца никъ бовзаш ба. Правительствошта керте латтараш е паччахьалкхенашта керте латтараш, чІоагІа сий долаш а бокъонаш йолаш а бола нах, каст-каста вІашагІбеттабалара а вІаший дагабувлара а тІехьа да вай. ХІара вІашагІкхетарца къоастаданза дарцдоаца дешаш дикагІа кхетаделга а вІаштІехьдаргдар, аьнна хет вайна. ТІаккха цо новкъостал дергда шинна а оагІонна цхьатарра пайдана йола решенеш тІаецара.

Цхьабакъда, цу тайпарча переговораша дика пайда лургба, нагахьа санна хІара оагІоно чІоагІа лаьца, кертера никъ лаьттан тІара дерригa хилкъаш хьогаш бола тешаме машар Іалашбе безам болаш хуле. Нагахьа санна из керттера гІулакх теркал ца деш а дита, моллагІча кхы тайна гІулакхаца тардала доахке, переговораш яр бахьан долаш цаІ эшалуш а вокхо совле хьош а санна хеталурца. Диддалийта йиш яц машар Іалашбара тІаерзаяь йолча соглашенешта барта доагІача хана цхьаккха а эшалуш ца хилар, вешта дерригача хилкъашта цунах ГІойле ярца. хІана аьлча машара гІулакх чІоагІлундаь. Вайна хетачох из никъ прогрессивни а ба, хІаьта массане а могабеш а ба. Бокъонца цу керттерча наькъаца хьалхле лелаеш бола паччахьалкхен деятелаш шоашкара дакъа лаца дезаш ба тешшаме машар Іалашбергболча цу дикача гІулакхаца. ХІаьта из де ца тугаш, из декхар кхоачашдара цІенхашта уйла еш воацар. ший политикаца аьттув боацаш вусаргхилар бакъда. Иштта кхетаду оаха паччахьалкхен деятелаш вІашагІкхийттача хана теркалде дезаш дола декхарах.

Цунах хетта дувца безам бар са ухх шера февраль бетта Великобритане премьер-министр г-дин Макмиллан Советски Союзе венача хана тхоаш вІашагІкхетар а саи цунца хинна къамаьл а. Шеко яц, цу вІашагІдеттадаларо ваи шин мехка юкъера гІулакхаш тоадара бокхха пайда беннa хиларах. Масала, уж бахьан долаш хилар Англена а Советски Союза а цхьатарра гІойле йолаш йола торгови соглашенеш. ХІаьта нагахьа санна вай мехкашта юкъе къовсам тІа долаш, къоастаданза дола дешаш хІанз долаш дале а, уж дац вай шин мехка — Англенеи Советски Союзаи юкъерча гІулакхех дола дешаш, уж да керттерча даькъе, цхьан оагІорахьара — Англи а йолаш долча НАТО мехкаштеи шоллагІча оагІорахьара — Советски Союзаи вокх социалистически мехкаштеи юкъера гІулакхаш. Цудухьа йиззача бокъонца яхаш да вай, господина Макмилланаца вІашагІдеттадалари къамаьлаш дари пайдана а хиннад тІехье дика йолаш а да. Кхы дуккха а ювца йиш я паччахьалкхенашта хьалхле лелаеча деятелашта юкъе бувзамаш хиларо мехкашта юкъера гІулакхаш тоадаь моттигаш.

Массане а кхетаду, дунен тІа эггара йоккхагІа йолча шин паччахьалкхенна — Советски Союзаи Америка ВІашагІкхийттача Штаташтеи юкъера гІулакхаш тоаденна хилар, машара гІулакха а дунен халкъашта юкъе цхьана къахьегара а Іалаьмате боккха лоархІам болаш хилар. Шеко мичай, нагахьа санна ваи державашта юкъе дика доттагІал дола гІулакхаш оттадаьчуш тІехьагІа, нагахьа санна машар Іалашбафа гІулакха тІехь цхьана къахьегилга тоаде вайна моге, лаьттан тІара машар чІоагІагІа а тешамегІа а хургхиларах.

Бокъонца йола торонаш йий-те, СССР-аи США-неи юкъера гІулакхаш машареи доттагІленца ларда тІара хьал дегІадоаладе? Тешшаме ала йиш я, уж тайна торонаш йолаш я, аьнна. Вай мехкашта юкъе дац территореи хьакъехьара къовсамаш а къоастаянза йиса вІашдухьаленаш а дац вІашин юкъе тешам болиитара а дІа-юха дувцар кхетадара а новкъарле е тарлуш дола дешаш.

Ховш да дунен шоллагІа тІом болча хана советскии американскии халкъаш цхьана а долаш шоай моастагІчох лийта хилар.

Вай массаза а кийча да вай мехкашта юкъера гІулакхаш тешшамерча машареи доттагІленца цхьана къахьегареи ларда тІара дегІаахийтара йиш йолаш мел дола хІама де. Нагахьа санна советско-американски гІулакхаш тоалойя, вокх паччахьалкхенашта юкъера гІулакхаш а тоаданза даргдац, дунен тІарча кхыча моттигашкара баьде морхаш лелхае а новкъостал лергда цар. Долче, вай безам ба США-ца доттагІал хинна ца Іеш, США доттагІашца а доттагІал лаца. Цу тайшпара, вайна лов США-е а вайца леладаь ца Іеш, вай доттагІашца а дика гІулакхаш леладар.

Цудухьа вай дог тийша да США Президенти сои вІаший дІа-юха дахаро пайда лургхиларах. Воашкахьара воай хур дергда вай воашта юкъе хургдолча къамаьлашца Советски Союзаи Америка ВІашагІкхийттача Штаташтеи юкъера гІулакхаш тоадара а машара гІулакха новкъостал дара а.

Из дар кхыча мехкашкарчеи советскии цуккхача журналисташа дехар дарах вІашагІтехача укх пресс-конференце са ала безам хиннар. Вайна ховш ца, дерригача мехкашкарча журналисташтеи общественностаи из дош довзилга чІоагІа дезаш хилар. Цудухьа лаьрхІар аз шоах кхетанза варг ца хилар а, шун хаттарашка ладувгІа а, сайна ховча тайпара царна жоп дала а.

* * *

Цул тІехьагІа новкъоста Н. С. Хрущевс жопаш делар шийта тийннача хаттарашта.

(ТАСС)

МОСКВА, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указах Социалистически Къахьегама Турпалхо яха цІи тиллай Вышневолоцки кІадаш деча комбината прядильни фабрика бригадирах Гаганова Валентинах. Цун цІи дика йовзаш я дуккхача советски наха. Алапи дукхагІа доагІача дикагІа йолча бригадера дІа а яьнна, ше раьза а йолаш тІехьайисача бригаде яхай В. Гаганова болх бе. Из тІехьайиса хинна бригада хьалха а яьккхай цо. Дуккхача производственникаша хьалъийцад цо доладаь дика гІулакх.

СУРТА ТІА: Ленина Ордени «Серп и Молот» яха дошо медальи Гагановайна дІа а луш, цунна ловца боаккхаш воалл СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель К. Е. Ворошилов.

Л. Партера сурт.

ТАСС фотохроника.

Художникий В. Каленскеи, И. Каленскайн плакат. (Паччахьалкхен изобразительни искусства издательство). ТАСС фотохроника.

ГІишлошъерий организацейи гІишлоний материалаш еча промышленноста предприятейи болхлоштa Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ яларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Дика къахьегар бахьан долаш Ерригсоюзни строителий Ди дездарца дийзза Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла, Нохч-ГІалгІай АССР гІишлошъерий организацей а гІишлоний материалаш еча промышленноста предприятей а укх болхлоштa:

1. **Адзинов** Шумафий Махьмада — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча Строительно-монтажни управлене строймастера.

2. **Баранин** Александр Андреевича — «Чечингстрой» треста № 1 йолча Строительни управлене плотника.

3. **Баранов** Федор Павловича — «Кавказэнергострой» треста Новогрозненски ТЭЦ-а Строительни управлене бетонщика.

4. **Батажева** Лейлайна—«Чечингстрой» треста № 5 йолча Строительни управлене моториста.

5. **Брусникин** Юрий Федоровича— Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 8 йолча Строительно-монтажни управлене каменщикий бригадира.

6. **Буравлев** Андрей Георгиевича—Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча Строительно-монтажни управлене плотникий бригадира.

7. **Водясова** Феодосия Васильевнайна — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 1 йолча кирпишкаш еча завода обжигальщика.

8. **Воробьев** Павел Николаевича— «Гипрогрознефть» старши техника изыскателa.

9. **Журавлев** Иван Селиверстовича — «Орджоникидзетрансстрой» треста № 131 йолча Строительно-монтажни поезда строймастера.

10. **Качнов** Тимофей Васильевича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене каменщика.

11. **Киселев** Алексей Игнатьевича — № 7 йолча треста Грозненски Строительно-монтажни управлене слесарий бригадира.

12. **Клименко** Анна Петровнайна — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 9 йолча Строительно-монтажни управлене штукатура.

13. **Кузьмина** Клавдия Игнатьевнайна — «Главнефтемонтажа» № 7 йолча треста Грозненски Строительно-монтажни управлене электросварщица.

14. **Кирюхин** Владимир Васильевича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 6 йолча Строительно-монтажни управлене электросварщика.

15. **Макенко** Петр Архиповича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене Жилищно-коммунальни контора печника.

16. **Микаев** Егор Тимофеевича — «Кавказэнергомонтаж» треста Строительно-монтажни управлене слесарий турбинистий бригадира.

17. **Музаев** Махьмуда — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене электросварщика.

18. **Мусалов** Ахьмада Гаджена — «Чечингстрой» треста проектий керттерча инженера.

19. **Осипов** Николай Ивановича— «Кавэлектромонтаж» яхача треста Грозненски Строительно-монтажни управлене электромонтерий бригадира.

20. **Попенко** Владимир Тимофеевича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене механизаце контора экскаватора машиниста.

21. **Потапов** Василий Борисовича—«Теркумводстрой» Строительно-монтажни контора арматурщика.

22. **Полиенко** Николай Титовича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 8 йолча Строительно-монтажни управлене плотникий бригадира.

23. **Пшунов** Маце Хьасана — Нохч-ГІалгІай Совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 9 йолча Строительно-монтажни управлене бетонщикий бригадира.

24. **Сидельников** Иван Михайловича — «Чечингстрой» треста № 1 йолча Строительно-монтажни управлене разнорабочена.

25. **Толстокулаков** Владимир Кузьмича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 2 йолча кирпишкий завода кочегар-слесара.

26. **Чередниченко** Петр Ивановича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 7 йолча Строительно-монтажни Управлене слесарий бригадира.

27. **Шабалова** Евдокия Андреевнайна — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене подсобни предприятей контора асфальтобетонни цеха разнорабочена.

28. **Шевцов** Михаил Васильевича — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 5 йолча Строительно-монтажни управлене асфальтовщика.

29. **Щербицкая** Надежда Ивановнайна — Нохч-ГІалгІай совнархоза гІишлош хьалъеча Управлене № 4 йолча Строительно-монтажни управлене разнорабочена.

30. **Экажев** Ахьмада Идриса — «Чечингстрой» треста № 3 йолча гІишлош хьалъеча управлене каменщикий бригадира.

31. **Ягодкин** Михаил Григорьевича—«Сельстрой» треста Строительно-монтажни контора электромонтерий бригадира.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель.

И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь.

М. КОМАРОВ.

г. Грозный
6 августа 1959 ш.

ХЬОКХАМЕРА ЗВЕНЬЕВОЙ

БІарг белаш, хьажа дог доагІаш да Назрановски совхоза Аьлти-Юртарча отделене Мальсагов Ювсапа хьалхле лелаеча звено хьажкІий а тидуаргий а кхаш. МоллагІчуш а безам тІаІоргболаш тоаденна латт цу звено 37 гектар гидуаргийн 67 гектар хьажкІийн кхаш. Совхоза еррига отделеней кхаьца гІолла чакхваьлча корадоагІаргдац уж тайна кхаш.

Атта-м хиннадац Ювсапа а цунцарча болхлошта а уж кхаш таханарча дийнахьа вайга иштта хьахьокха. 55 шу даьнна хургдолаш, ха тоьал дІаяха саг ва из.

Укх шера бІаьстий яьлча денз ахалехьа кхаш цІендеш, гота йоаллаеш, макха боаккхаш, культиваци яьчул тІехьагІа хьажкІаш а гидуаргаш а нийлхъеш, юкъе дисаьча оасарах уж цІенъеш балхаш даьд Ювсапа ший звеноца.

ХІанзалца хьа дика а денад цар уж балхаш, дІахо кхы а дикагІа хьорг хилара тешам цун кхашка хьежача туш ба. ТІехьаьннача дикача балхаца шоай хьинар хьахьекхад нов. Мальсагова звено членаша: Дарсигова Лемкас, Боголова Лемкас, Дабриева Набе. ХІанз укх сахьатг Ювсапа звено членаш шоай отделене хьайбашта доакъар Іалашдеча, шоайла яхье а баьнна къахьегаш ба.

Нов. Мальсагова доккхача хьинарца къахьегарах цун звено кхаш Назрановски совхоза кхашта юкъе тІех хиларах Москверча Советски Союза халкъа-боахама карагІдаьннарий выставке вахийта оттаваъв.

А. УРУСХАНОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Партийни актива собрани

Укх деношка Первомайски районерча коммунистий собрани хилар. ССКП ЦК июньски Пленума балха итогашн районерча предприятей, колхозий балхацара кхоачамбоцараш, уж кхоачамбоацараш дIадахара а дIахо района боахам дегIабоалабара а дешаш дар собране дийцараш. Собране доклад йир ССКП Первомайски райкома секретара нов. Казорина.

ССКП ЦК-а июньски Пленума решенеша дог ура а оттадаь дикача толамашца 1959 шера тIаийца шоай декхараш кхоачашдеш ба районера къахьегамхой, яхаш дийцар докладчика. Ка бола ялат лоаццача хана а доа ца деш а чуийцад районерча колхозаша. Ялат чуэцилга дика чаях а даькхад, хIаьта ерригача колхозел хьалхагIа чуийца а льннай А. Шерипова цIерах йола колхоз (председатель нов. Цицкиев). Района сийлен Доска тIа дIа а язъеш парте райкомеи райисполкомеи карара-кара тела Ще байракх а еннай колхоза.

Паччахьалкхенна ялат дIадалара план 150 проценти, дулх цалара план 208 проценти, шура ялара план 150 проценти кхоачашъяьй районо. ХIара беттача Іаттагара укх шера 815 килограмм шура яькхай, из я дIадахача шера укх ханналца яькхачул 255 килограмм дукхагIа.

Цхьабакъда цунга хьежжа кхоачамбоацараш а дукха да районе. Районерча шин лесоучастко (Первомайскии Галашкинскии) валовой продукци яккхара ах шера план 75 процент мара кхоачашъяьяц. Цхьаьолча колхозашка къахьегама дисциплина лоха я. Масала, Орджоникидзе цIерахча колхозе хьалхара ах шера 60 процент болча колхозникаша шоай даха деза трудоденош даьхадац, хIаьта цхьабараша колхозе вIалла болх а баьбац.

Доклад йистеяьлча пренеех къамал дир Ленина цIерахча колхоза парторганизаце секретара нов. Дзейтовси, района культура отдела заведующи нов. Тутаевси, кхыбарашеи

Докладах а пренеех даьча къамаьлех а лаьца шерра резолюци тIаийцар партийни актива собране.

Л. ШИРИНЕНКО.

Дика вIашагIбелла политмассови болх—къахьегама толамаш дахара лард я

Дика вIашагIбеллача политико-массовии культурно-кхетамеи балхо доккха новкъостал ду, моллагIа яле а производства участке къахьегама толамаш даха болхлой тIаберзабара. ХIанз ССКП ЦК июньски Пленума решенеш нахага дIайовзийтача хана, уж кхоачашъе беррига низ тIабахийта советски нах къахьегаш болча хана къаьстта боккха поархIам болаш ба дика уйла тIа а яхийта наха юкъе беш бола кхетама болх. ХIара агитатор, наха лекци, доклад, беседа, газет дешаш вола саг декхарийла ва партес хьалхашка оттадаь декхар дика кхета а деш, боккхача толамца из болх дIабахьа.

Юхьанца из болх лерттIа дIабахьара юкъе тха партийни организаце дукха кхоачамбоацараш дар. Дукха агитатораш бар шоашта хьалхашка латта декхараш къаьгга цадовзаш, цудухьа агитационни болх мела лелабора.

Совхоза партбюрос агитаторий семинар йир. Семинаре агитаторашта хьалхашка латтача таханарча декхарех лаьца къамаьл дир ССКП МагIалбика горкома секретара нов. Аванесовс. Цул тIехьагIа агитаторашна шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир.

Из семинар хиннначул тIехьагIа дикка тоабеннаб совхоза отделенешкара агитационни болх.

Совхозе парторганизацес совхоза хьалхашка латта декхараш дикагIа кхоачашдара беррига низ оарцагIа боаккхаш бу наха юкъера политически болх.

В. ЦИЦКИЕВ,
«Ингушски» яхача совхоза партбюро секретарь.

Тоабе кхалнаха юкъера кхетама болх

Советски законах маIача сага нийсса деша, къахьега, салаIа бокъо йолаш я кхалсаг. Дукха ха я кхалсага кортамукъале ца луш хинна законаш дIадаьнна. Советски Іаьдал эттача хана дsenз гIулакхера баращца, боахама гIулаккхашка болх беш баращца, деша багIарашца, Іилман гIулакх леладерашца цхьана дизза дакъа лоацаш, доккхий балха толамаш доахаш хьабоагIа советски кхалнах.

МаIача наха нийсса къахьегаш; шоай дакъа хьалоацаш ба «Назрановски» совхозера кхалнах. Совхоза кхашка, шурий-товарни фермашка, сомий бешамашка — массанахьа къахьегаш ба кхалнах.

Мэсса хана дика болх беш хиларца белгадъяьнна я совхоза Яндрерча отделене Ц. Евлоеваи, П. Курсоеваи, Нокостхоеваи керте латта кхалнаьха звеноц. Цу звеноцца цхьаболча кхалнаха 2-2,5-зза кхоачашъю шоай дийнахьара нормаш. Царех ба А. Оздоева, М. Амирова, А. Цороева, иштта кхыбараш.

Дика хьокхамаш долаш царга къахьегийтара доккха новкъостал ду царна юкъе боагIача тайпара лелабеча кхетама балхо. Царна кастаста лекцеш еш, кино хьокх, кхыбола культурно-кхетама болх бу.

Дика къахьегаш ба совхоза Аьлти-Юртарча отделене хьайбаш леладеча фермашкара болхлой а. ТIехкхоачашъю шура яккхара нормаш доярка ша Л. Мальсаговас, С. Барахоевас, Л. Пугоевас, П. Алиевас, А. Горбаковас иштта кхыбараша. Цхьабакъда царна юкъе боагIача тайпара культурно-кхетама болх лелаборе цар хьокхамаш кхы а лакхагIа хурдар. Царна деша газет хилац, лекцеш, докладаш ешац, кино хьокхац.

ХIара денна лелабе беза кхалнаха юкъе кхетама болх, хадданза къовсам лоаттабе беза дIаяхача замах юхе диса зене гIулакхаш доахкача наха духьала. Кхалнаха юкъе дика вIашагIбелла лелабеча кхетама балхо торо хилийтаргъя къахьегама толамаш лаккде, уж дукхагIа балха юкъе оза, дешара тIаберзабе.

Л. ПЛИЕВА

Новосибирске Іилма город хьалъяр

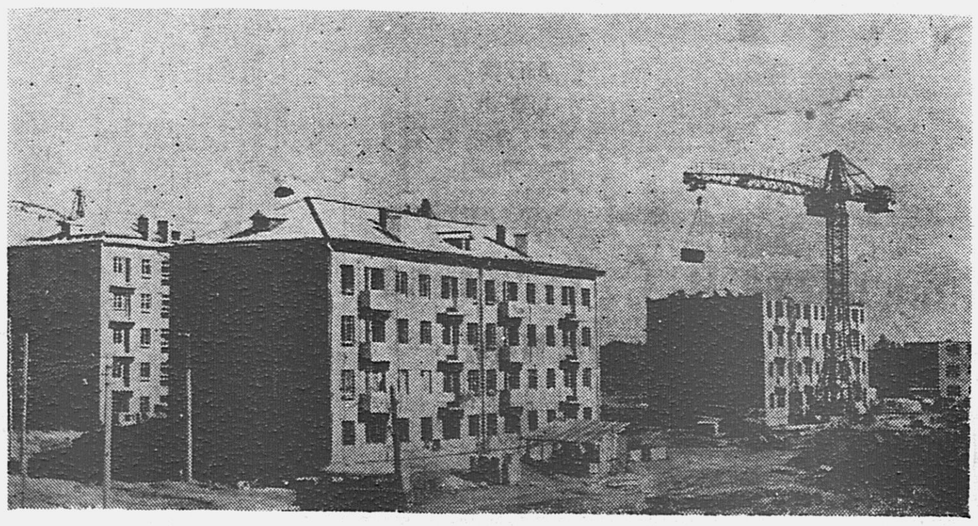

Новосибирск. Города Советски районе 1 200 гектар хулаш долча лаьтта тIа хьалъеш латт СССР Іилмай Академе СибарегIарча отделене городок.

ХIанзалехь а наха чуIе дукха цIенош хьалдаьд. 10.000 квадратни метр хулаш дола геологеи геофизикеи института цIенош йистедоалаш латт. Гидродинамика института корпус а дIаяла кийчъеш я.

Укх гаргарча шерашкахь хьалдергдолаш да Іилма-тохкама 15 института, университета, наха чуIе а культурно-вахара учрежденешта а дукха цIенош.

Сурта тIа: СССР Іилмай Академе СибарегIарча отделене городоке Іилмахошта чубаха хьалдеш латта цIенош. В. Лещинске сурт ТАСС фотохроника

ХIара Іатта—20 тонн силос

Сунженски районерча колхозникаша хьинаре къахьег хьайбаш диза а дIайха а Іангара дахар духьа. Ерригa колхозаш хьажкIий силос кийчъеш йоахк. Силос йоллача болх беш 21 силосни комбайни, 29 трактори, 82 автомашини я. Кхаь дийнахьа районо 9000 тонн силос еллай. Укх шера сунженцаша декхар тIаийцад 76000 тонн силос кийчъе, хIара фуражни Іатта 20 тонн хул цох.

Районерча колхозаша 2542 гектар йол хьекхай, ерригача аьлах аргIаш даь баьннаб, аханел совгIа яр, доахан Іангара доахаргдолча фермашка хьатIаззай. Сихбенна чах аргIаш деш а боахк колхозникаш, дIайийна баьцаш хьекха а вIашкатеха а бала боахк уж.

Геттара дика лел силос йоллара балхаш «Путь к коммунизму» яхачеи XX партсъезда цIерахчеи колхозашка. Къаьстта дика болх беш ба XX партсъезда цIерахча колхозе силос хьокхача комбайнаша болх беш бола комбайнераш Андрей Георгиевич Ефремови Даниил Михайлович Жирови, цар шоай норматш 125—130 процент кхоачашъю.

Сунженски районера хьайбаш леладераш фермай помещенеш тоае болабеннаб, цар декхар тIаийцад 1 сентябрь хьатIаккхачалехьа из болх йистебаккха.

И. КИРОВ,
Сунженски районерча юрта боахама инспекце керттера зоотехник.

Дика хьийкъад баьца даараш

Семилетка хьалхарча шера план кхоачашъяр духьа социалистически яхь а лоаттаеш хьинаре къахьег Назрановски совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделенерча юрта боахама къахьегамоша. Отделенерча къахьегамхоша шоай ханнахьа баьца даарийи сомийи участке 350 тонн мотгигера удобренеш йир. Шозза оасар даьи, культиваци яьи, цкъа гувнаш даьи дола баьца даараш Іалаьмате дика хьийкъад. 84 гектар баьца даараш да отделене, царех 20 гектар горох я. Хьалха хьайоала кабуци, нарсаши паччахьалкхенна дIалуш а укх деношка помидораш дIаяла болалургболаш а ба уж.

Дика къахьегаш я Горчханова Фадиманеи Сакалова Забратеи кулгал деш йола звенош. Цу звеноцца къаьстта дика болх беш ба Плиева Тазирати, Горчханова БагIдати, Котиева Сакинати, Дешноева Кейпеи, Сакалова Миновси.

Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 25 тонн помидораш йоахаргъя, йоах цар, шоаш тIаийцача декхарел 10 тонн совгIа. Дика хьувкъаш латт тIехьа хьайоала кабуц а.

У. ГОРЧХАНОВ,
«Назрановски» совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделене овощевод.

Дика тоабаьб ший болх Закан-Юрта Совето

Мэсса хана а нахаца бувзам лелабарца хиннаб вай Советий низ. ХIанз, вай мехка шерра коммунизм хьалъе йолаяьча хана, къаьстта лакхбеннаб Советий лоархIам.

Моттигера экономика, культура дегIайоалаеча новкъостал де, общественни порядок лорае декхарийла я моттигера Советаш. Уж бехтокхамера декхараш дика кхоачашлу Ачхой-Мартановски районерча Закан-Юрта Совета исполкомо.

Ший ханнахьа хьажа а хьежа, хьалхагIа яь решенеш кхоачалъелга цу юртсовето вIаштIехьадаккхаро торо хилийтар юрта боахама продукташ эцара гIулакх чаккдаккха, халкъа дешара гIулакхи культпросветучрежденей здравоохранене болхи тоабе.

Бахача нахагара дулх эцара план 289 проценти, шура эцара план 193 проценти, фуаш эцара план 332 проценти, тха эцара план 200,4 проценти кхоачашъяьй цу юртсовете.

Шоайла дика бувзам а болаш ду балхаш юртсоветои «Самашкински» яхача совхоза цу юртарча отделене хьалхле лелаерашеи. Из бахьан долаш дикача хьокхамашца чакхдаьннад цига ка бола ялат чуэцара балхаш.

Дика вIашагIбеллаб юртсовето совхоза болхлошта юкъе социалистически яхь йоаржаяра болх. хIаьта из болх дIахьош юртарча активаца айхха бувзам лелабу, хан-ханнахьа исполкома заседанеш ю, цу заседанешка боахама гIулакхаш дувц.

Районерча юртсоветашта юкъерча социалистически яхье котъяьннай Закан-Юрта Совет (председатель Успанов), хIаьта райисполкомеи профсоюза райкомеи карара-кара тела Ще байракх а еннай юртсовета.

М. КУРКИЕВ, А. ИСАЕВ.

Радио гIоллара университет

ХIара ерача дийнахьа сайран пхи сахьат даьлча, «Радио гIоллара культура университет» яха передача ю Грознерча радио.

Къахьегамхой чIоагIа раьза ба дукха ха йоаццаш вIашагIъеллача цу университета деча къамаьлашта.

ЛоархIамера дешаш да университета программа юкъе, масала: ССКП XXI съезда соцамаш, коммунистически общества культура лакхъялар, саг кхеварарш цун кхетам лакхбараи мел лоархIаме да литературеи искусствои, дезала юкъера гIулакхаш, литературахи, искусствохи, педагогикахи лаьца йола лекцеш, иштта кхыдараш.

Университета программах дола къамаьлаш эрсийи, нохчийи, гIалгIайи меттала ду.

Наха езаелар дукха ха йоаццаш гIалгIай меттала яь «ЗIамигача сага хозача гIулакхехи эздийча къамаьлахи» йола беседа.

П. ПОПОВ.

Школаш кердача дешара шера кийчлуш я

Сихденна лел кердача дешара шера кийчонаш яра балхаш Наьсарен районерча школашка. Школай зданеш тоаеш, классашта лаьрхIа керда помещенеш хьалъеш, парташ, истолаш, классни досканш, кхыйола мебель тоаеш латт районе.

Дошлакъий-Юртарча школа зданена уж массадола балхаш даь йистедаьннад. Хьалъеш латт укхаза шин класса лаьрхIа йола здани а, юрта мел долча, деша аха ха йолча, беро дешаргдолаш. Хьехархошта а школанна а Іана эшаш дола дахча тIаоэш да.

Яндрерча школа помещенеш а кийчъяьй кердача дешара шера, кхыдола балхаш даь а даьннад укхаза.

Укх шера керда 3 хьехархо воагIаргва школе. Царна эшачун а ханнахьа йоаккхо яьй школа директора нов. Костоева, завхоза нов. Галаева. 5 хьехархочоа тоъам хиллал квартираш кийчъяьй, царна доаго дахча а Іалашдаьд.

Хьехархоша юртара 7 шерагара 16 шерага кхаччалца ха йола берам яздаь къоастадаьд укх шера школе дахийта. Иштта кхычахьара школаш а я дешара шера кийчлуш.

Дешара новкъарло ергъяраш а да укхаза хьагуш, из иштта ца хилар ловш дале а.

Деша багIарашта боагIача бесса политехнически хьехам бала йиш хургIоацаш да школера электроэнерги дIахоадаяр.

Дешара-производственни мастерске болх дIабахьа йиш йоацаш ба электроэнерги ца хилар бахьан долаш.

Е езача тайпара цу гIулакха йоахо е декхарийла я совхоза дирекци а районо а.

У. АБАДИЕВ.

Цеха болх тоабеннаб

«Красный молот» яхача завода производственни вахара юкъе боккха лоархIам болаш я, механически цехашта машинаш арахецара езаш йола деталаш хадданза лоаттае декхарийла йола, чона оатхалаш ю цех.

Лоаладаьча чонах оатхалаш еча цеха болхлоша чIоагIа къахьег ший ханнахьа механически цехашта эшаш йола деталаш кийчъе тIерташ. Из иштта дале а, июнь бетта хала хьал эттар заводе, редукторашн кийчъе ца а кхоабеш. Формовочни материалаш эсала хиларах лоаладаьча чонах дика редукторашн хьае вIаштIехьдаланзар цеха. № 2 йолча цеха план кхоачашъяра чIоагIа новкъарло еш дар из гIулакх.

Из гIулакх кхета а даь, дикагIа болча формовщикаша Кончицкеи Беляковси редуктора корпуса формовка елга шоай бригадага хьада аьлар.

Йоккха балха говзал йолча цу новкъосташа доал деча бригадо формовкай дикал лакхъяр бахьан долаш, лоаладаьча чонах редуктора корпусаш елга Іалаьмате дика тоаденнад, цунга хьежжа тоабеннаб кхыча механически цехий болх а.

И. МАЙОРОВ.

Іажаш чуэцар

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Пластуновски районера «Агроном» яха сомий совхоз вай мехка эггара йоккхагIчарех я. Цу совхоза сомий бешамашкара хьалха кхачаш бола Іажаш чуэца болабеннаб. 200—250 центнер Іажий йоал юкъера дIалаьрхIача хIара гектар тIара. БIаьш тоннаш Іажаш бохка дIабахьийтаб.

СУРТА ТIА: «Агроном» яхача совхоза йиьлагIча отделене Іажаш чуэцаш боахк. Хьалхашкахьа бIаргагураш болхлой Анна Довбняи (аьрдехьа) Раиса Стриженкои ба. Планах яккха езараш 250 килограмм йолча метте царех хIаране денна-ден 400—500 килограмм Іажий йоаккх.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

Машаре дахара ленински принцип—СССР-а арахьарча политика генеральни лини я

Советски машар безача арахьарча политика лардаш екхар В. И. Ленин ва. Ши система — капитализми социализми машаре яхара а царна юкъе машара яхь хилара а йола ленински принцип цу политика чIоагIало я.

Арахьарча политакаи дунен халкъашта юкъерча гIулакхийи хьакъехьарча дешаях яздаьча Ленина дерригача йоазонаш тIа белгалъяьнна ювцаш чакхйоал уж системаш машаре яхарах йола идея. Империализм йолча хана капиталистически мехкаш экономически политически цхьатарра дегIа ца доагIаш хиларах долча, ше хьадийллача закона тIара Ленина 1915 шерехьа а арадаькхар хьалхарчъ юхьага социализм къаьстта хьайийцача массехк мехка, кхыметтел цхьан мехка а, котъяла йиш хилар. Цунах дика гуш дар цхьан къаьстача исторически хана чухь цII яле а массехк яле а социалистически паччахьалкхе капиталистически паччахьалкхенашта юкъе яха езилга.

Ше хьахиннача хьалхарча деношка денз Советски правительствое ший арахьарча политика ларде льцар ши система машаре яхарах йола ленински принцип. Из идея йолаш дар Советски паччахьалкхен арахьарча политика хьалхара документ — машарах дола Декрет. Кхыметтел советски республика духьалара кхыча паччахьалкхений тIема интервенци сихьеннача хана а В. И. Ленина туш хиннад «социалистическии капиталистическии паччахьалкхенаш вIаши ул-уллув яхаш» ха йоагIаргчилар (соч, т. 30, 21 оагIув).

В. И. Ленина йоазонаш тIа дIахьекхадар социализм машаре яха йиш хиларал совгIа, из яханза яргйоаца объективни санна субъективни а йолча порядках йола кертера факторашн. Объективни порядках йолча факторех лаьрхIай Ленина: социалистически мехкашца леладу бувзамаш дегIадоалаелга капиталистически мехкашта эшаш хилар, империалистически мехкашта юкъе кIоаргга вIашдухьаленаш хилар (цу фактора къаьстта лоархIам хилар Советски паччахьалкхе хьахиннача хьалхарча шерашка); империализма система мельеш а агрессорий низ юхатетташ а бола халкъ мукъадаккха колониальнии кхычарна кара долчеи мехкашкарча халкъаша лоаттабу къовсам; социалистически паччахьалкхен тIема экономически, политически низ чIоагIар. Ши система машаре яхилга вIаштIехьа даккха империализмах йоалла машар бохабара тIера йола оамал дIаяккха езаргъя, общественни процесса субъективни факторашн йолаялийта езаргъя. Ленина царех лийрхIай социалистически паччахьалкхен машар беза арахьара политика, машар бахьан халкъаша лоаттабу къовсам, Советски Союза машар беза арахьара политика.

Дунен хьалхара тIом хилча денз дунен шоллагIа тIом хиллалца йола ткъо шу совгIа ха яькхар Советски Союзо моастагIал долчеи капиталистически тона юкъе йоаллаш а машара цаI мара йолца чIоагIало ше йолаш а. Дунен цу шин тIема юкъе хиннначул овлан тIара хувцаделар дунен халкъашта юкъера хьал дунен шоллагIа тIом хиннначул тIехьагIа. ХIанз Советски Союз цхьаь яц — цунца яхаш я Китайски Халкъа Республикеи халкъа демократе кхыдола мехкашн. Социалистически лагерь шоаех хьахулача цу мехкашта юкъе вежарашха долча юттагIлеи вIаши новкъостал дареи гIулакхаш латт. Социализми коммунизми хьалъяр шоай керттера декхар дола социалистически паччахьалкхенаш машар чIоагIбе а лорабе а хьаштдолаш я. Цудухьа Советски Союза арахьарча политикъ керттера принцип йола системаш машаре яхареи царна юкъе дикка гIулакхаш хилареи тIехьа лоаттабу къовсам — социализмах дунен система яьчул тIехьагIа кхыча социалистически мехкий арахьарча политика чIоагIало а хилар. Социалистически лагера низ цу мехкашкарча халкъий дог ураоттадеча идеяй сийлаеи гуманизми хиларах лаьтта Іац. Цу паччахьалкхенашка ба атомнии водороднии бомбаш бе йоаллаш тIаболаIа агрессораш юхатоха а машара гIулакх лораде а могаргдола экономически тIемен низ. Вай хиларе эггара низ болашагIа дола керда герзаш Советски Союзага хилаьь, уж цун дунен хьаштдолча моттиге кхачийта могаргхиларо, шеко яц Малхбузера цхьадола дIайха коргош хьа а кхетадолийт, из бахьан долаш долаш дола хIама хIалак дергдола тIом хьоабечара юха а увз.

Дунен шоллагIа тIом хиннначул тIехьагIа кхы а чIоагIагIа сихъелар цунен капиталистически система кризис. Толадаь доахкача дукхагIа долча халкъаша хIанзехьа а Іокхайсад колониальни Іазапа гIабаш. Дукха ха йоаццаш паргIата даьнна халкъаш машар чIоагIбе хьаштдолаш да, хIана аьлча машар хьалашка мара могаргIац царна коммунизмагара хьадозIа шоаш экономически тIехьадисар дIадаккха. Цудухьа лелаю цадо машар беза арахьара политика, «машара зона» юкъе а йолх.

Системаш машаре яхара пайда луш йолча, Ленина йийцача объективни порядка факторий а байнабац шоай лоархIам: капиталистически мехкашта юкъера вIашдухьаленаш, социалистически паччахьалкхенашцара торговли дегIайоалае капиталистически паччахьалкхенаш хьаштдолаш хилара шоай лоархIамаш дIацаланза да.

МАШАРА ГIУЛАКХАШ ХАЛКЪАША КЪОАСТАДЕРГДА

Тахханалца машара духьаларчар йоах, Советски Союзо системаш машаре яхарах дола лозунг лоаттаду малхбузерча мехкий фийлал мел а яь, тIаккха царца тIом бе. Цхьабакъда цу фаьлгех нах кIезига теш, уж вахаро ше харцду хIанз. Ше хьахиннача хана денз Советски Союзо хадданза а ший лартIа а дIахьу ленински арахьара политика. Цо лерхIар ши система машаре яхар да. Революце хьалхарча шерашка а, дунен шин тIема юкъарча хана а, тIом хиннача тIехьарча шерашка Советски Союза низ Іалаьмате чIоагIа дегIабенача хана а советски паччахьалкхен арахьара политика машар чIоагIбара тIехьа лозттабеча къовсама политика хиннай, из иштта йолаш а я, хург а я. Социалистически обществона хийра я капитализмах йоахка тIом хьоабеш йола вIашдухьаленаш; тIом хьаштдолаш йола социальни группаши классаши яц цун. Данне а уж гIулакхаш а доацаш, машар хилара хьал оттар боккхача лоархIаме да социализми коммунизми хьалъеча.

Империалистически пропаганда Советски Союза арахьара политика наха хьалхашка ийрча яккха гIерт. Советски Союз кхыча мехкийи халкъийи чурча гIулакхашта юкъе лелх, царна юкъе «революци яхьа гIерт». ший лоIами Іаьцаи царна качхолла гIерт, йоах цу пропагандо. Уж тайпа дувцараш цхьаккха хIама бакъдоацаш харц да. Кхыча мехкашка прогрессивни низна лоаттабеча къовсама тIехьа цIена дог-уйла долаш Советски Союза къахьегамхой хилар ховш ма дий. Цхьабакъда из дог-уйла яц революци доазол дехьа яхьа лаьрхIа. Марксисташа лерхI революци заказах е йиш йоацаш. Мехка чухь из хила хаа хьал а эттача ше хургъя революци. «Революци доазол дехьа яхьа» гIертарахи «дунен тIарча коммунизмо лехарехи» яха харцдар эш империалисташта кхыча мехкий чурча гIулакхашта шоаш юкъе гIертилга къайладахьа, из эш царна социалистически паччахьалкхенашта духьал моастагIал тIехьа шоаш леладу гIулакхаш къайладахьа.

Советски паччахьалкхено ше хьахиннача хьалхарча деношка денз хьалкхайкадир халкъаш шоай паччахьалкхе хила бокъо йолаш хилар, ерригача паччахьалкхенашцеи халкъашцеи, доккха дарашца а зIамига дарашца а, цхьатарра бокъо йолаш, цар суверинитети территоре бIарччали лоархIаш гIулакхаш леладе ший безам хилар. Советски Союз ший хурдеш я капиталистически мехкашца дика а машар чIоагIбеш а дола гIулакхаш леладае гIерташ. Ший арахьара политика Советски Союзо дIахьу мехка чуреи кхыча мехкашкареи общественни уйла а лоархIаш. Революци эттача хьалхарча деношка а Ленина дIакхайкадир, Советски Республико къайлагIара дипломати леларгIоацилга, кхыча паччахьалкхенашцара гIулакхаш дерригача дуненна а ховш ше гуччахьа леладерг долга. Советски арахьара политика массанахьа а дерригача мехкашкарча дукхача наха езаш а цар хьаллоацаш а я. 1920 шера В. И. Ленина яьхад «вай машарера политика дунен тIа бахача нахах дукхха-дукхагIчар могаеш я» (Соч., т. 30, 365 оагIув). Кхы а чIоагIагIа ала йиш йолаш да из тахан.

Социалистически лагера мехкий арахьарча политика машара гIулакхаш дика кхетаду, кхыметтел политика ца йовзача наха а. Цо новкъостал ду арахьарча политика гIулакхашта юкъе сакхетам боллаш социалистически мехкашка меттел капитализма мехкашка а мугIарах болча наха тIа-тIа а дукхагIа дакъа лацара. Советски Союзи кхыйола социалистически паччахьалкхенаши капиталистически мехкашкарча къахьегамхоша хьаллаьцар — цар шоай хьашташ бахьан къовсам лоаттабелга а машареи социальни прогрессеи гIулакх лораделга а да. Социалистическии капиталистическии мехкий хьалхле лелаеча деятелаша посланеш дIа-юха кхахьийтар, уж вIашагIкхетар санна йолча кердача методаша дикагIа а шерагIа а дIайовзийт советски дипломати дуккхача къахьегамхошка. Цар торо хулийт берригача мехкашка бахача дуккхагIа болча наха Советски Союза арахьарча политика машарера уйлаш дIайовзийта. Эттача хьалага хьежжа ласташ а бакъда принципиальнии лартIеи а дIахьош йолча СССР-а Советски арахьарча политико, машара гIулакха юкъе цо дика а хьинар долаш а дажъа лоацаш хиларо шоаш лорабала безача хьал тIа оттаду империалистически паччахьалкхений тIом кхайкабеш дола гIозараш, гучайоах цар агрессивни планаш.

Арахьарча политика дешаш дувцача дуккхача наха дика дажъа лоацаш хиларо йоккхий халонаш хьалхашка оттало машара моастагIашта. Царна хIанз иштта атта дац гуччахьа тIом болабе. Цхьабакъда халкъашкара а доацаш агрессивни низиш хIама де йиш хургъяц, халкъаш кердача тIем тIа царна вIашка хоахкалург дац яхилга дац из. «ТIом хьахулаш йолча къайленах» Ленина дийцараш хIанз а шоай лоархIам боанна да. ТIом хиннначул тIехьагIа империалистически паччахьалкхенаша леладеча дуккхача моттигерча тIемаша тешал ду Ленина уж дешаш хIанз а лоархIам болаш хиларах.

Дерригача дунен тIа машараи системаш машаре яхараи тIехьа бола болам шерра дIаболабеннаб. Капиталистически тайп-тайпарча мехкашка тайп-тайпара да цу боламо шоай правительствоша леладеча арахьарча политика юкъе лоаца дакъа. ТIа-тIа дуккхагIа кхетабе баьннаб дуккха бола нах арахьара политика — шоашка кхоачаш дола гIулакх хилар. Дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дикача а воча а новкъа ластарга хьежжа латт вай ханара керттера дош — дунен тIом хургба, хургбац яха дош. Паччахьалкхенаш атомнии водороднии герзаца кийчлуча хана дунен тIа керда тIом хьар дуккха миллионаш бола нах а адамий Іалаьмате дуккха рузкъа а хIалак де кхерам тIатоссаш да. ХIанз историе ше оттадаь хаттар алхха цаI мара дац: шаккъе а система машаре яхар е дуккха хIама хIалак деш дола герз юкъе а доаладеш, дунен керда тIом хьар. Иштта эттача хьашашка системаш машаре яхилга де йиш йола гIулакх хинна ца Іеш, исторически хиланза даргдоаца, вай замано объективно дIадехьаш дола хIама да.

Советски халкъо ши система машаре яхар — шин системо — социализмои, капитализмои машаре лоаттаеча яхьах, е Ленина яьххача тайпара, шаккъе а оагIув ше-ше котъя-

Тахан строителий Ерригсоюзни Ди да

КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЕРИЙ ХЬАЛХАРЧА МУГIАРАШЦА

* * * * * * * *

Дезача ден сийна

Халкъа боахама массадолча доакъошка технически прогресс яра йола вай парте XXI съезда решенеш кхоачашъяра мероприятеш оттаяьй ССКП ЦК июньски Пленуму.

Пленума Кхайкарала жоп луш ший беррига низ а торонаш а ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра оарцагIдаьхад республикерча «Сельстрой» яхача треста строителашеи монтажникашеи. Гишлош хьалъеча деча халача балхашта механизаци яр. Уж доккхий декхараш кхоачашцара боккха лоархIам болаш долга дика кхета а деш цу гIулакха йола керда торонаш гучайоахаш балхаш ду цар. Цу балха доккха дакъа лоац тха национализатораша. Цар тийина предложенеш балхаш аттача дахара, къахьегама овсарал лакхъяра, хьалъеча гIишлошка дIабода мах лохбара чIоагIа лоархIаме я. Рационализатораша еннача предложенех конструкци а оттаяь «С-100» яхача тракторах 3 тонн дозал дола хIамаш хьалъийергIола кран яьй тха тресте, «Беларусь» яхача трактора арашка а, сангарашка а лаьтта чухьокхаш бола бахьа беллаб. Дукха да кхы а рационализатораша карагIдийнна боккхача пайдане дола гIулакхаш.

Белаштеи носилкаштеи меттел низ бола техника: бульдозераш, сангараши ораши доаха, бIоагIий догIа машинаш, кранаш каракхьчай строителашта. Цар аттача даьхад балхаш, къахьегама овсарал а лакхъяьй.

Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа социалистически яхь а йоаржаяь дика толамаш даьхад «Сельстрой» треста цхьаццайолча коллективаша. Къаьстта дикача балхаца белгаъяьннай Наьсарера строителийн монтажникийн прорабски участок. Цу участко строителе Денга электрически лампаш лотаяьй Наьсарен зооветеренарни техникуме, Наьсарен больнице, Пхьилекъонгий-Юртарча хьакхий ферме, Серноводскерча юртбоахама техникуме. Къаьстта дика балхаш даьд бригадира Г. А. Бычковс, электромонтераша Х. Оздоевс, П. Х. Димеевс, С. Камурзоевс, М. Мальсаговс, бригадира Н. А. Сенчиевс. Строительно-монтажни балхашта йола 7 бетта программа 102 процент кхоачашъяьй участко.

ЧIоагIа хьинаре къахьеташ ба нов. Шадыжевс кулгалдеча строительни участкера болхлой. Цар II квартала план 127 процент кхоачашъяьй. Халъеш латтача гIишлошта эша материалаш хан-ханнахьа тIакхуьхьаш дика болх баьб треста АТК коллективо а. Укхаза ах шера йола план 110,8 процент кхоачашъяьй.

Дика балхаш ду треста чуйоагIача кхыча участкашкарча строителаша а. Из бахьан долаш строителий дезача денга дика совгIаташ кхаьчад республика юрташкарча къахьегамхошка. Тха строителаша йисте а даьха дIаденнад Наьсарен районерча Пхьилекъонгий-Юртарча ферма болхлошта пхи цIа, «Назрановски» совхоза центральни усадьбе шишша квартира йолаш диъ цIа. Грозне Калинина цIерагIча поселке киноплощадка, опытни станце шишша квартир а йолаш ши цIа, Ермоловски подстанци, межколхозни кирпични завод Шелковской районе, Надтеречни совхозе электроэнергецеи хицеи кхаш Iалащдерцолаш кхо подстанци, Науре аптека. Ишттача совгIаташца накъа баьхкаб тха строителаш шоай цIейна.

Тха треста дикагIа болча болхлоша Наьсарерча участка начальника М. Ш. Шадыжевс, прораба О. Балаевс, мастера М. Дудурговс, механика О. Котиевс, бригадираша Б. С. Мушковатовс, Ягодина, Коньковс, электромонтераша Цидаевс, Даниялов, Фроловс, плотникаша А. С. Куриевс, А. Ю. Баркинхоевс шоай дикача балхаца хьокхамаш тел треста беррига болхлошта.

ССКП ЦК июньски Пленума решенеша дегаш гIоздаьхача строителийн монтажникийн коллективо ший беррига низ дIалургба республике дукхагIа тIишлош хьалъяра а электрификаци яра а. Из да тахан шоай дезача дийнахь цар луш дола дош.

А. КУЛЬКОВ,
«Сельстрой» треста партбюро секретарь.

Нефтяникашта дукхагIа цIенош

Коммунистически партес строителашта хьалхашка декхар оттадаьд берригача советски къахьегамхошта ма могга сихагIа цIенош хьалде, аьнна. Из сий дола декхар кхоачашдара шоай беррига низ а хьаькъал а дIалуш хьинаре къахьег «Малгобекнефта» НПУ строительно-монтажни цеха къахьегамхой коллективо.

ССКП ЦК июньски Пленума кхайкарал къоабалдеш, социалистически яхь а йоржаяь, дикача балха хьокхамашца семилетка хьалхара шу чакхдаккха лаьрхIа хьинаре къахьегаш ба цеха болхлой. ДIабахача ворхI бетта наха чубаха керда цIенош хьалдара план 112 процент кхоачашъяьй строительно-монтажни цехо. Нефтяникашта дика кийчъяь 22 керда квартира дIаеннай строителаша. Цул совгIа таргIарча хана дIадала лаьрхIа 24-квартирах латта цIенош а да. Планах строительно-монтажни цеха укх шера хьалъе езар 550 квадратни метр хургйолаш цIенош да, бакъда хIанзале хьалдаьраш 1000 кв, метр таргта да, кхы хьалдеш а латт. Хьалдаьча цIеношка дIабода мах планал 2 процент лохбаьб цеха коллективо.

Строителашта юкъе хьалхле лелаеш а, Iалаьмате дикеи чехкеи болх беш а ба Иванов Андрей Герасимович керте латтача бригадера плотникаш А. Яхьяев, А. Галиханов, М. Шейко. Цхьанна а хана балха нормаш 180-200 процентал лохехьа кхоачашъяц цар. Каменщикашта юкъе дикагIа болх беш хьайоагIа Мелишак Николай Михайловича хьалхле лелаеш йола комсомольско-кагирхой бригада. Балха нормаш 195 процент кхоачашъю цу бригадо. Къаьстта дика болх барца белгалбаьнна ба бригадацара каменщикаш Черваев Махьмад, комсомолкаш Сукунова Екатерина, Гогина Лида, Голова Зина. Цар хIара денна балха норма 200 процент а кхы тIех а кхоачашъю. Ишттa дика болх беш ба штукатураш Андронов Денис Васильевич, Котенко Мария, Герасименко Екатерина, Кодунова Антонина, иштта кхыбараш а.

Гишлош хьалъеча доккха дакъа лоац тайп-тайпарча железобетонни оатхалаша. Уж оатхалаш кийчъеча къахьег бетонщикаша Тросов Роман Петровича, Медов Османа, Есина Раисас, иштта кхыбараша а. ЦIаккха а ца эшийташ бетон лоаттаеш хьайоагIа бетономешалка мотористка, Горсовета депутат Колесникова Елена Михайловна.

Укх ворхI шера дукха цIенош хьалде деза МагIалбике мелови мехкдаьтта гучадалар бахьан долаш. Нефтяникашца цхьана ворхI шера план пхе шера кхоачашъе лаьрхIад строителаша а.

У. БАСИЕВ,
«Малгобекнефта» НПУ строительно-монтажни цеха начальник.

Тха совгIат

Плотникий, столярни, бетонни арматурни, иштта кхыдола а балхаш деш комплексни бригада я тха яр. 27 сагах латтача цу бригадера дукхагIа бола строителаш Ф30 йистеяьккхача балха баьхка ба, вожаш бригаде Iомабеннаб. Бригадера беррига болхлой кагирхой ба. Бакъда, дика товзал йолаш, барт тайна болх беш хьабоагIа уж.

Ше вIашагIеллача денз «Чечингстрой» треста № 1 йолча строительни управлене № 1 йолча участке хьалха латташ я тха бригада. План тIехкхоачашъяр — из бригада коллектива закон ца. Масала, июль бетта план 200 процент кхоачашъяьй бригадо.

Тха бригадо Грозне хьалъяьй детсад, бани, 400 дешархочоа лаьрхIа школа, иштта кхыяраш а.

Укх шера январь бетта денз ший беррига болх школа—интернат хьалеча бе йолаелар бригада. Цу хана хьалдетта пенаш мара дацар цу гIишлон.

Парте XXI-ча съезда а ЦК июньски Пленума а решенеша дегаш айдьча тха строителаша чIоагIа хьинаре къахьегаш сихдир строительни балхаш. Строителий цIейна дизза совгIат кийчде лаьрхIача тха бригадо социалистически декхараш тIаийцадар, планах 15 августа йистедаха лаьрхIа строительни балхаш цу дезача денга кхоачашде, аьнна. Уж декхараш 28 июле, лерхIачул 12 ди хьалха, кхоачашдаьд бригадо.

Уж толамаш доахача къаьстта белгалбаьлар Григорий Лазаренко, Юрий Савчук, Виктор Козлов, Николай Ковалев, Юрий Лебедев, Виктор Иванов. Анатолий Дементьев, Нина Василькина, Нина Еременко. Цу дикагIа болча болхлоша массаза а новкъостал ду тIехьабусача новкъосташта. Масала, дикагIа волча плотникаца Ю. Лебедевца 4 бетта болх баьча Саранов Анатолех а дика плотник хиннав, иштта дика болхло ва Ю. Козловца болх баь Храмов Борис а. Дукха да кхы дикагIа болча болхлоша шоашта вожаш тIехьакхебара дола масалаш.

Бригаде хIара болхло моллагIа строительни болх бе ховш ва. Из коммунистически бригада хила, аьнна тха строителий коллективо тIаийцача декхарех цаI да. Из кхоачашдаьд оаха.

Тахан, советски строителаша шоаш даь балхаш лоархIача дийнахь, тха коллектива ала йиш я строителий Денна ше дикача совгIатаца накъа енай, аьнна.

В. ХАРЧЕНКО,
«Чечингстрой» треста № 1 йолча стройуправлене № 1 йолча участка комплексни бригада бригадир.

Сурта тIа: делкъига салоIача хана ший бригадерча болхлошца дIахо де дазача балхий хьакъехьа къмаьл деш воалл бригадир В. Харченко.

И. Плиева сурт.

ДикагIа къахьегаргда

ШоллагIа шу да аз гIишлош еча болх бу. Хьалха шахте бурильщик а бурильщикий бригадир а волаш балхаш даьд аз. Бакъда, къаьстта дукха беза сона гIишлош хьалъяра болх.

1958 шера бIаьсти а аьхкий а Аргуни Мартеи вIашагIтохаш канал доаккхача бетонщикий бригадир волаш болх бир аз. Совнархоза строительства Управлене № 7 йолча строительно-монтажни управлене чуйоагIаш я из объект. Цу управлене крекинг-заводе хьалъеча «Г-18» яхача установке балха хьа а хьожаваь, укхаза а бетонщикий бригадирадирала болх бу аз. Соца цхьана вIашагIтеха керда бригада а ера цу объекте балха. Уж ба Йоккхача АтагIара нах. Канал дуллача бетонщикаш болаш болх баьча цар дIаболалушшехь дикача балхаца дIабовзийтар шоаш.

Кхо бутт ха я тха бригадо укхаза болх бу. Барт тайна, цхьа дезал санна, къахьегача тха бригада дика хьокхамаш даха карагIдувл. Тхоашта оттаяь план массаза а 130 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъю оаха, хIаьта июль бетта план 144 процент кхоачашйир тха бригадо. Бригаде къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб Джамалханов Рамзан, Оздоев Сайда, Апаев Шамсудин. Цар моллагIа а шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачашдарца вокх болхлошта а хьоккам лу. Цудухьа, ала деза, цу дикагIа болча бетонщикаша ерригача бригада план тIехкхоачашъе доккха новкъостал деш хилар.

Семилетка хьалхарча шера керда установка яь якха, аьнна лоаттабеча къовсаме шоаш лоацар доккха дакъа долга а ховш шоай низ ца кхобеш къахьег тха бригадерча болхлоша. Оахош еш йола гIишло хьалъяь яьтча доккхийдеш цунна бIарахьеж тхо. Цудухьа сий долаш лерхI оаха строителе болх. Денна балха заданеш 150 процент кхоачашъю оаха август бетта а. Тахан тхой дезача дийнахь оаха дош лу кхы цикатIа къахьега.

М. БЕРСАНУКАЕВ,
№ 7 йолча СМУ бетонщикий бригадир.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) бетонщикаш Апаев Шамсудини Оздоев Сайдеи, бригадир Берсанукаев Мусаи цIеношта хьалтIайоаккхаргйола бетон ковшаш чуйотташ боахк.

И. Плиева сурт.

Барт тайна бригада

Парте XXI-ча съездо оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдеш доккхий балха толамаш доахаш къахьег Наьсарен-Вокзале 520 дешархочоа лаьрхIа кхозза вIашгIара яь школа—интернат хьалъеш коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи тилийта къовсам лоаттабеча Алгогачиев ИсмаIалий бригадо.

Из 45 болхлочох латташ йола бригада дентара-денга къахьегама овсарле лакхъеш хьайоагIа. ССКП ЦК июньски Пленума сийна тIаийца хинна декхараш цхьацца йола строительни материалаш йоацаш хало хьийга яле а тIех кхоачашдир бригадо. Лардацара беррига балхаш йисте а даьхар пенаш хьалдотта а доладир. Къаьстта доккхий къахьегама толамаш даьхар цхьаболча болхлоша. Царех ба тайп-тайпара балхаш ду балха чIоагIа тIера вола зIамига саг Джандигов Салман, мехкарий — Арсельгова Сахрат. Тебоева ПятIамат. Цу къонача болхлоша хIара дийнахьа 120—130 процент балха нормаш кхоачашъю. Доккхий толамаш доах бригадо строителий цIейна дика совгIаташ кийчдеш а. Цу бригадерча каменщика Сапралиев Махьмад балха 6 дийнахьа 11 дийнахьа бе беза болх баь йистеваьннав. Каменщика Местоев АртагIас цхьан балха дийнахьа 1300 кирпишках пен ботт, дийнахьа йоагIача ши нормал тIех я уж. Дика балха овсарле йолаш къахьег бригадерча дукхкача болхлоша. Дикача балха хьокхамашца дезду цу барт тайнача бригадо строителий Цей.

М. АЛИЕВ,
Наьсарен-Вокзале хьалъеча школа — интерната прораб.

Беррига низ—дукха безача балха

Совнархоза строительства управлене производственни предприятей конторе аз болх бу ши шу дизад. Грузчик волаш дIаболабир аз укхаза болх. Цхьабакъда, 1945 шера денз 1954 шералца Казахстане сварщикал болх баь товзал йолаш вар со. ТIехьарча хана 7-гIача разрядах бора, аз болх. Кастта укхаза а из сайна дукха беза болх бе волавелар со.

КПП арахецараш гIишлош хьалъеча эшаш йола тайп-тайпара материалаш я: дахчан хIамаш, железобетонни изделеш, иштта кхыяраш. Цул совгIа асфальт арахецаш завод а я тха конторе чуйоагIаш. ЧIоагIа лоархIаме ба укхаза сварщикъ болх.

Асфальт еча заводе моллагIа станок е оатхал телхача из сакхат сихагIа дIа ца даькккача далац. Дукха нийслу сварка а яь оатхал хотта езаш моттигаш. Айса болх беча хана денз сихагIа а дикагIа а из болх кхоачашбара сай низ кхобаш аз е ха а къовсац.

Цудухьа кхычахьа а сихха кхоачаш бе безаш болх нийсбелча дукхагIа йолча хана сога кхоачкхадж. Иштта вахийтавар со июль бетта Ишерская яхача станице а. Цига сиха ремонт е езаш асфальтни завода установка яр. Из болх сихагIа кхоачаш ца бича завода болх сацар кхерам болаш бар. Цудухьа 10 дийнахь бе боагIаш хинна болх 4 дийнахь кхоачашбир аз.

Балха заданеш массаза а шозза кхоачашъеш хьавогIа со, хIаьта июль бетта план 224 процент кхоачашъяьй аз.

Вай мехка гIишлош хьалъеча эшаш йола материалаш арахецача айса моацар доккха дакъа долга а ховш сай беррига низ сайна дукха безача балха дIалу аз.

М. БАРКИНХОЕВ,
электросварщик.

Цифраш БАКЪДАРАШИ

✻ ВорхI шера чухь паччахьалкхен капитални вложенеш 1940—1970 миллиард сомага кхаччалца лакхлургья, е дIадахача ворхI шера хиннечул 1,8-зза дукхагIа, цунца промышленносте 2-зза дукхагIа а хулаш. Семилетке халкъа боахамга дIадохийта ахча советски Iаьдал эттача хана денз дIадахийтар миссел хургда.

✻ 1959—1965 шерашка еза-йоккхача индустре лардий лард йолча Iаьржача металлурге предприятеш хьалъеча а, яраш тоаеча а, бIаь миллиард сом гаргга ахча дIадохийтаргда.

✻ ВорхI шера чухь химически промышленность юлларашa хьалъе а йолчарех тоае а езаш 270 йоккха предприяти я, царех синтетически материалаш хIамаши еш 257 а йолаш. Йолаш яращца цхьана цар арахеца искусственни хьоаса США арахецачул дукхагIа хургба.

✻ Мехкдаьттаи газеи промышленноста капитални балхашка семилетке мехко дIадохийтаргда 170—173 миллиард сом, дIадахача ворхI шера дахийтачул хIама ца эшшаш шоззеи ахаззеи дукхагIа. хIаьта газови индустрега диазза совгIеи мехкадаьтта-химе объекташ хьалъеча 25-ззеи дукхагIа а дохийташ. ВорхI шера чухь хьал а яь, болх бе йолаялийта еза 30 эзар километр совгIа нефтепроводаш, продуктопроводаш, 26 эзар километр магистрални газопроводаши царех дIакъаьста городашка гIоргдола 50 гаргга ган.

✻ Электростанцеш, электрически а тепловой а сетеш еш ворхI шерарча планах дIадахийта лерхI 125—129 миллиард сом ахча. ДукхагIа долча даькъе тепловой станцеш хьалъергья.

ла машаре къовсаяларах. Советски нах, дерригача социалистически мехкий халкъаш кийча да капиталистически мехкашца иштта йола яь лаца. Ядерни герз хьадарца а доацаш, халкъий вахара хьал тоадарца, царна шортта материальнии духовнии рузкъа Iалащдарца социалистически система толашагIа хилар дIахьокха кийча да уж. Иштта йола яь дерригача халкъашта пайдане хургья.

Дунен халкъашта юкъе хIанз эттача хьала кIоаргга марксистски-ленински тохкам а баь, исторически кердача хьалашка хIанз тIом хиланза баргбоацаш хIама дац аьнна вывод йир СССП XX-ча съездо. Цу выводо социалистически мехкашка торо хулийтар машарера арахьара политика дика дIаяхьа, агрессорий провокацеех ца кхера а царна йоагIаш йола хIама тоха а. Парте XX-гIа съезд хиннечул тIехьагIа дIадахача кхаь шеро практике бакъдир из вывод нийса яь хилар. Цу шерашка империалисташа Египтаца тIом хьоабир, Юхерча Малхбоаленна тIема кхерам тIатессар, Ливанаи Иорданенеи духьал интервенци вIашагIеллар. Тайване Китая чурча гIулакхашта юкъелилхар. Цхьабакъда, тIа-тIа а дукхагIа дегIадоагIача машара низаца вIаштIехьа далийтанзар цхьаццанахьа шоаш лоаттадаьча тIема кхуврчех дерригача дунен тIа тIема цIи лотае империалисташа доладаь гIулакх, цар юхатIехьашка даьхар агрессе низаш. Социалистически лагера мехкаш, Малхбоалера машар беза паччахьалкхенаш чIоагIа духьал оттар бахьан долаш, дунен ерригача общественносто агресси харцъярах лотадешшехьа а дIадоадир тIема кхуврчаш Юхерча а Юкъерча а Малхбоале, Гаьнарча Малхбоале, хIаьта иштта империалистий кхыйола зулмане планаш йоха а йир.

СЕМИЛЕТКА — МАШАР ЧIОАГIБЕЧА НИЗ БОЛА ГIУЛАКХ ДА

Хланз керттера гIулакх берригъюкъара машар лорабар да. ССКП XXI-ча съездо дIахо чIоагIдир тIом хиланза баргбоацаш ба яхилга харцхилар. Съездо тIаийца халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерара план тайп-тайпара системаш йола паччахьалкхенаш машаре яхарах йолча ленински принципа ларда тIа машар лорабара а чIоагIбара а, хIаьта иштта халкъаш кхерамах лорадара а тIаерзаяь Советски Союза машар безача арахьарча политика керда уйла я.

ВорхI шерара план машар безара уйлах йизза я. Из кхетадеш а ма дий: экономика дегIайоалае иштта доккхий декхараш шийна хьалхашка оттадаь паччахьалкхе тIом безаш яц, машар мара. ВорхI шерарча плана машар беза гIулакхаш бакъ ца дича ялац буржуазни печать а. Малхбузерча Германера «Франкфуртер рундшау» яхача газето язду, ворхI шерара план кхоачашъе Советски Союза «сатем бола арахьара политика эш», яхаш. «Иштта политика лелае гIерташ хиларо дукхагIа тешам болийт, кхы мел долчарел чIоагIаIа», « яхаш мукIарло ду газето.

ВорхI шерара план кхоачашъяро кхы а чIоагIдергда машара а социальни процесса а чIоагIало йолча Советски Союзеи машар безача социалистически лагереи гIулакхаш, машара низаш дIахо а дегIадоаладергда, тIема низаш мелдергда. ВорхI шерарча плана тIа оттадаь декхараш толамца кхоачашдаро Советски Союзеи кхыча социалистически мехкаштеи боккха пайда баь ца Iеш, дерригача кхыча мехкий хьашташта дезаш хургда, хIана аьча цу гIулакхо берригъюкъара машар Iалашбергба.

ВорхI шерара план, хIаьта иштта кхыча социалистически мехкий экономически дегIадахкара планаш а кхоачашъяро йизза йола торонаш хулийтаргья дунен халкъашта юкъера гIулакхаш тIема наькъаца къоастадергдоацаш дIадаха. Дунен тIа арахецача ерригача промышленни продукцех аханел совгIа продукци дунен социалистически система хьае йолаелча, дунен халкъашта юкъера хьал овлан тIара хувцалургда. Социалистически лагера кердача толамаша дерригача дунен тIа Iалаьмате чIогIдергда машара низаш. Машар чIоагIбе, машар лоаттабеча мехкех, дунен машара зона мехкех тIа-тIа а дукхагIа керда паччахьалкхенаш дIакхетаргья, кхы а кIоаргагIа кхетаергья халкъаша тIом ца хилийта йола уйла. Социализма лагера тIа-тIа а дукхагIа дегIабоагIача Iалаьмате боккхача низаца чIоагIало а лувцаш. машар безача халкъаша тIаккха империалистически мехкий тIом безача агрессивни гIозараша керда дунен тIом хьоабе увттаю планаш царга шоашка дIайоахийтаргья.

«Цу тайпара, лаьтта социализм йизза котьялалехьа, дунен цхьан даькъ тIа капитализм йоллашехьа а, бокъонца йола торо хургья адамий общества чура дунен тIом дIабаккха», — йоах нов. Н. С. Хрущева докладах ССКП XXI-ча съездо тIаийца резолюце тIа.

Цхьабакъда, хIанз империализмо тIом хьоабергхиларах бола кхерам болаш а ба, тIемах бола кхерам теркам ца беш бита а йиш яц. Капитализм мел йолча хана, тIом хьоабе кийча дола Iовдала кортош массаза а кororгда. Цудухьа машар беза беррига халкъаш, беррига социалистически мехкаш фийла а машар бахьан лоаттабу къовсам лакхбеш а хила деза.

Хланз машар лорабе могаргдола Iалаьмате доккхий низаш долаш да. Нагахьа санна империалистически агрессораш тIом хьоабе болалой, машара низашта уж эшабеш меттахьа хIама тоха могаргда. Иштта эттача хьалашка империалистически паччахьалкхенаша социалистически лагера духьал яькхха агресси алхха цхьан хIаманца — капиталистически система хIалак хиларца чакхъяргья.

ПЕРЕГОВОРАШ — ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕ КЪОВСАМЕ ДОЛА ДЕШАШ КЪОАСТАДАРА НИКЪ БА

Дунен халкъий хIанзарча хьале тIема кхерам духбувла хьаст ше болаш хьайоагIа американски арахьарчя политика лаьца курс. Цу курсах США-н монополеш дуненна доал де гIерт. США-н доал ду гIозараш, хIаьта иштта НАТО-на юкъейолчача паччахьалкхений гIозараш а сихдаь герз хьадеш да, атомни герз Iодеш да, дунен халкъий къоастаданза дола дешаш машара наькъаца къоастаде тугаш дац, дунен тайп-тайпарча районашка хадданза тIема цIераш а етт, тийшабалхаш а ду. НАТО-на юкъе жертера тIема низ а хинна дIаэттай Малхбузера Германи, цу агрессивни союза атомнии ракетнии кертера база а хинна дIасташ латт из; машар безача халкъашта тIема кхерам тIатувсаш юха а корта хьалъийбеш реваншизми милитаризми йоаржаеш йола моттиг хулаш латт цох.

Империалистически агрессораша дунен массе даькъ тIа дахача халкъашта кхерам тIатувс. Гаьнарча Малхбоале, Гаргарча а Юкъерча а Малхбоале. Европа юккъе тIом вIашагIбехк цар, шоай кортамукъал бахьан къувсача Африка халкъашта духьал ба уж, Латински Америка мехкий чурча гIулакхашта тIемаца юкъелелх уж.

Агрессивни низаца леладеча цу гIулакхаша къаьстта лоаттабанза баргбоацача боаккх машар беза халкъаш цхьана вIашагIкхийтта лорадара тIехьа лоаттабу къовсам, дунен халкъашта юкъе къоастаданза латта дешаш тIема наькъаца къоастаделга дIадоаккхаш лоаттабу къовсам.

США-ни цар НАТО гIолларча союзникийн арахьарча политика агрессивни курс машара гIулакха кхерамо хиларал совгIа хила йиш йоацаш йолга кхетаду дунен тIа тIа-тIа дукхагIа болча наха, хIана аьлча цу курсо йоагIача тайпара лархIац дунен тIарча низий юкъамоттиг, наха кхетаду из курс хувца езаш хилар. Из кхетаде болабеннаб США-е а. Масала, «Американски дипломате трагедиеи» яхача книжка автора У. Э. Уильямса мукIарло ду американски дипломати эшаргхилара, хIана аьлча дунен халкъашта юкъе латтача гIулакхий боагIаш бола мах беш оттаяьц из, «Декхар латт, — яхаш язду цо, — Советски Союзо англо-саксонски доал деш хинна монополи дIаяккхар бакъдарах, цул тIехьагIа, Россия, из къувсаш яле а, цхьатарра бокъо йолаш хилара мукIарло дарах, хьалха санна, Америка доал деш а иоацаш болча машаре Россеца дахаргдола программа оттаяьрах».

Машаре дахара гIулакх а кхоачашдеш хадданза къовсам а лоаттабеш, дунен халкъашта юкъера тIехьатетта йиш йоаца, германски дош, ядерни герза ду тохкамашш из герз ешеи геттара дIадаккха барт бар, «шийла тIом» дIабаккхар санна дола дешаш отта а даьд, уж чакхдаха аьнна предложени а яьй Советски правительствос. Машара гIулакх деза мел долчо чIоагIа хьал лаьцар Германеца машара договореи Малхбузера Германи кортамукъа город хилийтеи аьнна, йола советски предложени. Къоастаде дезаш латта дунен халкъий гIулакхаш къоастадара никъ дIаболабе а паччахьалкхенашта юкъе латтача гIулакхий кхохкам мел ба а лерхIаш, халкъашта юкъе машари доттагIали лоаттадарах йола ленински политика тешшаме дIа а хьош, Советски Союзо паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани гулье аьнна предложени оттаяьй. Советски правительства уж предложенеш дунен халкъашта юкъера, хьал тоадара; тIом бе тIахьехаш деча кхайкаралех из цIендара, социальни стройга хьежа доацаш массайолча паччахьалкхенашта юкъе вIашши тешам а дика гIулакхаш а оттадара тIаерзаяь я.

Системаш машаре яхарах йола ленински принцип — дунен халкъашта юкъера дика гIулакхаш дегIадахкара нийса никъ хилар кхетадеш бола наха дунен тIа дентара-денга тIа-тIа а дукхагIа хулаш латт. Системаш машаре яхарах йола ленински идея дукхха болча наха тIа-тIа а дукхагIа дIаэцаш я.

(1959 шера 28 июле арадаьннача «Кабардино-Балкарская правда» тIара).

Цифраш БАКЪДАРАШИ

✻ Ейгачеи кхачани промышленносте 1965 шу тIакхоачаш 1700 предприяти хьалъе еза, царех ейгача промышленносте 156 кердяраш хьал а еш, хьалхагIа е йолаяь 114 предприяти йисте а йоаккхаш. 250 дулха заводи фабрикеи, 1 эзар совгIа шурий предприяти, 200 консервнии кхыйолеи завод болх бе йолаялийта еза.

✻ ВорхI шера чухь ейгача промышленноста продукци 1,5-ззеи кхачан промышленноста продукци 1,7-ззеи дукхагIа арахецаргья.

✻ ВорхI шера чухь городашкеи болхлой поселкашкеи 15 миллион квартира гаргга а юртарча моттигашка 7 миллион а цIенош хьалдергда. ВорхI шера чухь нах чубаха цIенош чехкагIа хьалде а уж хьалдеш дIабода мах 1958 шера хиннечул 14 процентал кIезигагIа боацаш лохбе а лерхI. СССР-е бахача нахах кхоалагIа дакъа кердача цIеношка баха ховшарга.

✻ Строительни индустрии строительни материалаш ю промышленностьи дегIайолаеча ворхI шера чухь 110—112 миллиард сом дIадохийтаргда (дIадахача ворхI шера дахийтачул 79—82 процент дукхагIа).

✻ 1959—1965 шерашка строительстве къахьегама овсарле 60—65 процент лакхлургья.

✻ Строителий-кагирхой бIаьш йола бригадаш коммунистически къахьегама коллектива цIи яккха лоаттабеча къовсама юкъе яхай. Алхха РСФСР-а строительства Министрестве гIолла уж 1000 совгIа коллектив я.

✻ Ди тIехьа дукхагIа хул вай мехка Къахьегама Турпалаш. Алхха дIадахача шера 168 строителa Социалистически Къахьегама Турпала цIи еннай, 13 эзар совгIа сага орденаши медалаши еннай. Сийлен совгIаташ деннад дукккача строительни коллективаштеи предприятештеи. Укх шера строительни индустре 21 болхлочоа Ленински премеш еннай.

Доазол дехьара

СССР США юкъера гIулакхаш

МАШАРИ ДОТТАГIАЛИ ДОЛАШ ХИЛА ЙИШ Я

Н. С. Хрущева пресс-конференцех дунен тIарча кепа йоазоно дувцар

ГЕРМАНСКИ ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

БЕРЛИН, 6 августа. (ТАСС). Берлински демократически кепа йоазоно чIоагIа ювц Кремле хинна Н. С. Хрущева пресс-конференци. Н. С. Хрущева яьча заявлене ерригача текста е цох керт-кертера долчоа кепа техай газеташа. Советскии доазол дехьарчеи журналисташа даьча хаттарашта цо тийнна жопаш а йиштта цIендаь дувц газеташа.

Берлински демократически газеташа укх таппара кертайоазув а долаш араяьхай уж материалаш: «Каст-каста вIашагI а детталуш дагадувла вай, йоах Н. С. Хрущева Малхбузехьарча паччахьалкхен деятелашка» («Нейес Дейчланд»), «Вай бартадаха деза. ВIашагIкхийттача Штаташца дика гIулакх долаш хила безам ба Советски Союза» («Берлинер цейтунг»), «Эйзенхауэраца вIашагIкхетарах машара гIулакха пайда баргба» («Трибюн») йиштта кхы дараш а.

«Нейес Дейчланд» яхача газето белгалдоах, Советски Союзан ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъерча доттагIлено тIема кхерам мелбергбар, яхаш. Ше США вахача хана дувцаргдола керттера дош, белгалдоах газето дIахо, тIом хиларах этта гIулакхаш дIадоахилга да, яхаш, кхайкаду Н. С. Хрущева, цу тIа а эггара лоархIамегIара дар германски шинна а паччахьалкхенна юкъе машара договор оттаелга а долаш, хIана аьлча цаI мара йоаца немецки паччахьалкхе йолаш яц.

Н. С. Хрущеви Д. Эйзенхауэри вIашагIкхетарах Аденауэра яьча заявленех лаьца даьча хаттара Советски правительства керте латтачо денна жоп къаьстта белгалдоах газеташа.

БОЛГАРИ

СОФИЯ, 6 августа. (ТАСС). Болгарски кепа йоазоно къастта чIоагIа дувц СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США гIоргхилари США президент Д. Эйзенхауэр Советски Союзе гIоргхилари.

Гахан газеташа еррига а араяькхай Кремле хиннача пресс-конференце советскии доазол дехьарчеи журналисташта яьча заявлене текст.

США

НЬЮ-ЙОРК, 6 августа. (ТАСС). Тахан Нью-Йоркски дерригача газеташ тIа доккхий кертайоазош а долаш арадаьннад СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущева пресс-конференцех дола хоамаш. Американски газеташ тIа керттера моттиг дIалоац Н. С. Хрущев ВIашагIкхийттача Штаташкеи Д. Эйзенхауэр Советски Союзеи гIоргхиларах йолча материалаша. Из гIулакх дуккха а дукхагIа болча американцаша могадеш хилар гучадоал газеташ тIа араювлача материалех.

«Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газета тIа кепа техай, американски общественни хетарий института директора Д. Гэллапа статья. Цу статья тIа йоах: «Советски премьер-министр Никита Сергеевич Хрущев американски мехка воссар дуккхача хана денз американски общественноста хулдалара, аьнна, дагадаьлла гIулакх да.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентствос яхачох, хьалха США президент хиннача Гувера кхайкадир, шийна хетаргахьа, президента Эйзенхауэра Советски Союза Министрий Совета Председателаца дIа-хьа визиташ елга соцадар, «чIоагIа хьаькъале да», аьнна.

ВIашагIкхийттача Штатий къаьстта моттигашкарча наха, из мехка гIолла лелача хана, Н. С. Хрущев шоайцига хьехаш ду хоамаш а арадоах газеташа. «Городашкеи гражданий группашеи советски премьер шоайцига хьехилга тIа-тIа дукхагIа даржаш доагIа» яхаш корта а болаш йола корреспонденци кепа теха араяькхай «Нью-Йорк таймс» яхача газето.

США хьалдолча наха хетар дувцаш долча «Джорнэл оф коммерс» яхача газета тIа араяьннача Э. Дорана статья тIа СССР Министрий Совета Председательи США президенти вIашагIкхетарах советско-американски торговли шеръяла тарлургда, яхаш, дувц.

АНГЛИ

ЛОНДОН, 6 августа. (ТАСС). Н. С. Хрущева пресс-конференцена раьза хинна ба Англе. СССР-еи США-и правительствошта керте латтараш вIашагIкхетаргхиларца наьха безам сов а баькхаб цу пресс-конференцес. Н. С. Хрущева цу пресс-конференцех бола хоам керда хоамаш деча хана радион телевидение гIолла а дIа а кхайкабир сайрийна арадоалача газеташ тIа кепа а техар.

Лондонски газеташа шоаш еча комментарешца тахан къаьстта белгалйоах Советски правительственна керте латтачун заявлене тIара, къайлагIа хIама доацаш, цIенача дагара, дикадар хулдалара аьнна, «шийла тIом» дIабаккхара гIо де, дерригача дунен тIа чIоагIа машар оттилга дег тIа долаш вода ше Америке, аьнна Н. С. Хрущева кхайкадеш йола моттигаш.

Цхьабакъда, Англерча цхьадолча гIозаранша новкъа хилар Советски Союзен Американ кулгалхой вIашагIкхетарах йола идея.

Цунах хетта «Дейли геральд» яхача газето тахан хоадам боллаш жоп лу дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьд ма лубалара яхача моастагIашта.

ИНДИ

ДЕЛИ, 7 августа, (ТАСС). Н. С. Хрущевси Эйзенхауэрен визиташ ергхиларах бола хоам, яхаш язду «Джугантар» яхача газето, «сенсационни хинна ца Iеш, хIанзарча дуненна Iалаьмате дика хIама да. Советски Россенен Американ юкъера гIулакхаш кIезига-дукха тоаденнаучул тIехьагIа, дунен халкъашта юкъера вIашдухьаленаш кIезиглургьяр, хIара мехкара тIема бюджет зIамиглуш, санна. Цул тIехьагIа, социальни дегIадахкара ахчеи рузкъеи дукхагIа хургда. Цудухьа, кIезига дегIадаьхка Азереи Африкереи мехкаш геттара раьза хургда Д. Эйзенхауэри Н. С. Хрущеви вIашагIкхетара».

Ергйола визиташ, «исторически лоархIам болаш йола событеш» санна а лоархIаш «Деккан геральд» яхача газето язду «Гарримани, Никсони, кхы а эзараш американцаши советски общества Iалам дика кхетадаь а СССР-ца барта ца хилча дарг ца хилар соцадаь а, юха шоай даьхе йолча цIабаьхкаб. Эрсий кицо йоах: бIаьзза хозачул дикагIа да хIама, цкъа бIаргадайча. Нагахьа санна визит хиннаучул тIехьагIа гIулакхаш тоалойя, машара гIулакхаш а чIоагIа тоалургда».

ФИЛИППИНАШ

ПЕКИН, 7 августа. (ТАСС). Филиппински печато баьча хоамах Синьхуа яхача агентствос йоах, Филиппиний президента Карлос Гарсияс могайир СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевси США президента Д. Эйзенхауэреи ергйола визиташ.

Гарсяс аьлар, США-неи СССР-аи юкъера гIулакхаш тоадаларо дерригача дунен тIарча машара сийлахьйоккха зама хьаелла мег.

КЕРДА ДОМНА

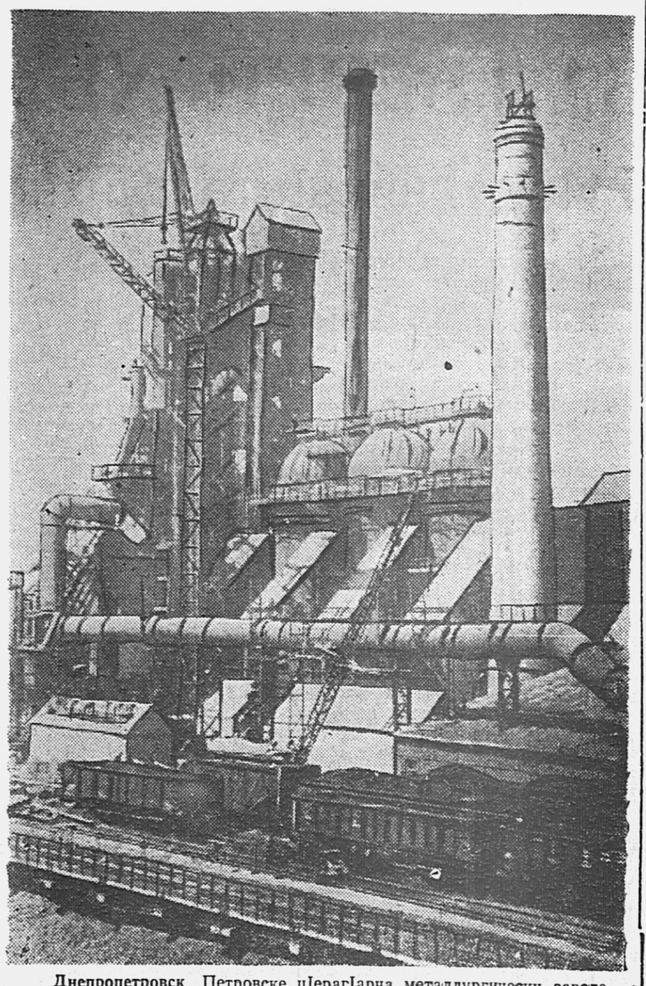

Днепропетровск. Петровске цIерагIарча металлургически заводе хьалъеш латт низ болаш йола керда доменни пишк. Ханал хьалха, укх шера 25-ча августе, из пишк йистеяккхара тIехьа яхь а лоаттаеш, ханал дикка хьалха балхаш йистедоахаш ба строителаш.

Сурта тIа: хьалъеш латта керда доменни пишк.

Г. Пазенко сурт **ТАСС фотохроника**

Доккхий совгIаташ деннад

ССКП XXI-ча съездо тIаийца йоккха коммунизм хьалъяра план кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахара боккха лоархIам болаш да кино.

ХIанз вай, мехка каст-каста арадувлача кердача кинофильмаша торо хулийт юрташка а городашка а бахача наха хадданза керда кинокартинаш хьокха.

ТIехьарча хана вай республике болх беш 250 киноустановка я. Алхха 1959 шера юртарча районашка хьайийлай 8 стационарни киноустановка, йиштта даь а даьнна, болх беш да Гудермесерча 400 моттиг йола ахканара кинотеатр а. 400 моттиг йола ахканара кинотеатраш хьалдаь доалаш латт Грознерча Калинина цIерахча поселкеи Шалински районерча Колхозное яхача юртеи.

ХIара юрта бетта 8-негара 20-нега кхаччалца кинофильм хьокх. Керда киноаппаратура кхаьчай республикерча киносетага.

ДIадахача ах шера республикерча киносето юрташка а городашка а отталь кино хьокхара планаш кхоачашъяьй. Цу юкъа планал совгIа 3799 киносеанс еннай, лаьрхIачул совгIа 47,4 эзар саг кинофильмашка хьежав, хIаьта планал совгIа 1.306 эзар сом а ийцад. Дерригача кинотеатрашеи районни культура отделашеи 11-ча квартала оттаяь паччахьалкхен планаш кхоачашъяьй.

РСФСР Культура Министерствоси культура болхлой профсоюзий ЦК укх шера II-ча квартале Ерригроссийски Социалистически яхь кхоачашъярга а хьажа, вай республика культура министерства кинофикаце отдела II-гIа йола Ерригроссийски премии кинопроката контора Ш-гIа йола Ерригсоюзни премии еннай.

Вай республике ба цIи хеза киномеханикаш, шоашта юкъе Шелковски районера Дубина, Наурски районера Ганурoв, Ножай-Юртовски районера Гамзатов, Ачхой-Мартановски районера Ибрагимов, Веденски районера Мальсагов, болаш.

Тешам боллаш да, ССКП XXI съезда исторически соцамаша дог гIоздаькхача республика киносета болхлоша дIахо йодача хана а коммунизм хьалъеча вай халкъа долча гIулакха хьинаре къахьегаргхилар.

И. ПОДНЕБЕННЫЙ,
Нохч-ГIалгIай АССР Культура министра заместитель.

„Книжка—сага доттагI"

Цу, сийлахь-воккхача пролетарски писателa М. Горьке аьннача, дешаша къаьгга хьагойт книжка сага эггара кхоачарагIа вола доттагI а новкъост а хилар. Книжка жоп ца луш цхьаькха а дош дац, цо саг масса хана а нийсача наькъ тIа воах. Цу тайпарча дикача советски писателий книжкаех да Н. Островске яздаь «Мишта чIоагIделар болат». А. Фадеева яздаь «ТIа-кIалтIа баькха бай» яха а, йиштта дуккха кхыдола а книжкаш.

Дуккхача советски наха, къаьстта кагийча наха, мах баь варгвоацаш, боккха пайда эйцаб йиштта, вахара мел эшача хIаманна хьехам телача книжкаех.

Iалаьмате боккха лоархIам болаш да кхувш боагIача кагийча нахага уж книжкаш дуккхагIа дешийтар.

Эггара хьалха из болх дIабахьа декхарийла ба библиотекашкара болхлой.

Дукха ха йоаццаш со волча, библиотеке венача цхьан зIамигача сагo Луи Буссенара яздаь «Бриллианташ лочкъадаьраш» яха книжка цийхар шийна деша. Хетаргахьа, цунна из книжка дешилга мерзаьр Малхбоалерча писателий фантастически книжкашца мерзвенна саг хулчох тара вар. Из кхета а даь аз цунга аьлар: «ЗIамига волча хана денз лораде сий» яха книжка цеша хьайна, нагахьа из хьайна ца дезалойя «Бриллианташ лочкъадаьраш» яхар дешаргда Iа. Бакъда, цул тIехьагIа «Бриллианташ лочкъадаьраш» яха книжка согара деха ванзар зIамита саг: аз деша аьнна книжка дезаденна хилар белгало яр из.

ЧIоагIа библиотеке ухарашта дукха дезаш да нохчийн гIалгIайн писателий книжкаш а. Царна юкъе да «Нохчийн ГIалгIайн поэзии», Дж. Яндиева «Лоаман дувцари», «Нохчийн гIалгIайн фольклори», йиштта кхыдола книжкаш.

Денгара ди массаз дала тIабеттaлу библиотекера книжкаш дешараш а. Нахацара болх дикагIа вIаштIехьабаккхара вIашагIъелла библиотечни совет я тха библиотеке.

Наьха, къаьстта кхувш боагIача кагийча наьха кхетам лакхбара боккха лоархIам болаш да библиотекай болх тоабар.

ССКП XXI съездо советски халкъа хьалхашка оттадаь доккхий декхараш кхоачащдара шоашка доагIа дакъа лаца деза культурно-просветительни учрежденеша.

А. АУШЕВ.
Мужечарча хьун завода библиотека заведующий.

Низбарийн унахцIенабарийн цIей

Дукха цIейш дезду советски наха. Царна юкъе да дерригача халкъа юкъара цIейш а ихьан профессех болча наьха цIейш а — строителий Ди, шахтерий Ди, машиннаькъахой Ди, и. кх. дI.

Царех хIарадар ши-ший тайпара хоза а лоархIам болаш а да. Царна накъа болхаш къахьегама совгIаташ кийчду — хьалъю керда шахташ заводаш, планал совнагIа дукха тоннаш продукци тел. Кхы цхьаькха а да вай халкъа цIей — цо юкъеоз масса тайна профессех бола а зIамига-боккха а нах. Из — низа, кадайла, къонахчала цIей — Ерригсоюзни физкультурникий Ди да.

1939 шера денз, хIара шерра-шера городашкеи юрташкеи миллионаш болча физкультурникаша хьахьокх боккха спортивни говзал Iомаяр дуьхьа лоаттабеча къовсаме шоашта карагIдаьннараш. Коммунистически партеи Советски правительствоси хадданза халкъа йоахо яр бахьан долаш шерагара шу массаза доал доккхагIа гIулакхаш карагIдувл физкультурникашта. Балхах е дешарах мукъа йола ха физкультурацеи спортацеи дIахьош бола нах денгара ди массаза доал дукхагIа хуч.

Коммунистически партеи Советски правительствоси чIоагIа терко ю советски гражданаш масса а оагIорахьара дегIабоалабара, йоахо ю тIакхувш йоагIа тIехье дийша, унахцIена, дегIаца низ болаш, дог гIоздаьнна хилара.

Шерагара шу массаза доал дукхагIа хьахец ахча унахцIено лораяраи физически культура дегIайоалаяраи. ТIом хьалехьа хьалхарча 1940 шераца нийсдича диазза дукхагIа хиннад из.

Советски физкультурни болама эзараш сооруженеш, дукха специалисташ, юкъера а лаккера а дешара заведенеш, Iилма-тохкама институташ, бIаьш берий а катийхой а спортивни школаш я.

Советски физкультурни болам дегIабар бахьан долаш торо хилар вай мехка физически культураи спортеи кулгал эргадаккха. ВIашагIъеллай добровольни обществай Союз. Из государственни а йоацаш, общественни я.

Коммунистически парте ворхI шера оттаяьча Iалаьмате йоккхача плана тIа лерхI советски наьха хьал тоаде, балха ди лоацде, физкультурни балхага а, дIахо спортивни сооруженеш хьалъярга а дукха а дукхагIа ахча дIадахийта. Цу церригача гIулакхаша торо хулийт физкультуреи спорти дуьхха нах чIоацаш а, советски наьха вахара дакъа а хилийта.

ЧIоагIа тIадбаха тIаийцар вай мехка физкультурникаша укх шера физкультурника Ерригсоюзни ди СССР халкъий 2-гIа спартакиада хьаеллача дийнахь дездергда, аьнна баь хоам.

Из спартакиада вай мехка физкультурни спортивни балхага хьожаш боккха общественно-политически лоархIам болаш гIулакх да. Цунта а физкультурника денга а кийчлуш республика физкультурни организацешта цу болама дуккхагIа нах юкъеоза а, физически культура коллективаш чIоагIъе а, спортсмений говзал лакхъе а карагIдаьннад.

ТIехьарча шера вай республике 60 гаргга керда физкультура коллективаш вIашагIъехкай, хIаьта 7 эзар саг дукхагIа хиннаб физкультурникаш, кийчбаьб 12273 ГТО значкисташ, 17 спорта мастераш, 4199 спортсменаш-разрядникаш царех 1-гIа разряд йолаш 213 спортсмен а волаш.

СССР халкъий спартакиадага кийчлуш вай республике чакхьаннай спартакиадаш состязанеш. 408 физкультура низови коллективашка, районийн городийн спартакиадашка дакъа лоацаш 23702 саг хиннав. Цу яьхьи спартакиадашкеи 19 республиканский 1 Российский рекорд яьккхай. Республике общественникий низаца дукха спортивни сооруженеш хьалъе йолаяьй. ТIехьарча шера 176 спортивни площадка хьалъяьй.

Укх шера февраль бетта денз вай республикера сборни командаш РСФСР халкъий 2-гIча спартакиаде дакъа лоацаш хиннай. 19 тайпарча спортаца дакъа лаьцар цига вай республика коллективо. Укх шера июль бетта Ленинграде хилар цу спартакиада финальни состязанеш. Цига дакъа лоацаш хиннача 73 областерча командашта юкъе 22-гIа командни моттиг яьккхар вай республикерча делегаце. Цу спартакиада балха анализо хьахьекхар укх шера вай республике спортивно-масови болх тоабенна хилар.

Спартакиаде йоккхий коталонаш а йоахаш, дакъа лаьцар нохчийн гIалгIайн къамах болча спортсменаша. Царна юкъе бар республикера толашагIа бола спортсменаш Матиев, Эльмурзаев, Чагаев, Эльдерханов, Арапиев, Зубайраев, йиштта кхыбараш. Вай республикерча спортсменашта юкъе дуккха ба Ерригсоюзни Российски спортивни яьхьашка дакъа лоацаш хинна, республика сий даккхара къахьегаш хинна спортсменаш, шоашта юкъе 1959 шерара Россе чемпионаш бола Пушкареви Большови а болаш.

Вай республика берригача физкультурникаш декхарийла ба махулла общественни болх тоабе, лохехьарча коллективашта новкъостал це, иркутянаша болабаьча боламах физкультурникий мугIарашта юкъе хIара спортсменага шишша керда спортсмен хьачувоалавайта.

Физкультурникий цIей дездеча дийнахьа вай республикерча физкультурникаша, кхыча берригача мехкарчар санна, коммунистически партеиеи Советски правительствонеи дег тIара баркал а оалаш, йоах: «МоллагIа а Iа де аьнна тIадиллар, Даьхе, тхо сийленца кхоачашде кийча да. Оаха тхой низ а унахцIено а лакхду массаза а массанахьа а къахьегамаи Советски Союз лораяраи кийча хилар духьа».

Б. ГАЙСАНОВ,
Спортивни обществайн организацейн Союза Республикански Совета председателa заместитель.

Дешархошка хьежаш сийрда классаш латт

Дукха ха йисаяц дешархой классашка бехаш, школашка хьалхара гургал тоха. Цу берий дезача денга дика кийчъеннай Наьсарен районера СурхотIара юкъера школа. Укхаза басарашца тоаяь, кIир теха къоагаяь, сийрда классаш латт дешархошка хьежаш.

ХьатIадоагIача Iана лерттIа кийчлу школа: шортта кIор а дахча а кийчдаьд.

ХIанз хьехархой йоагоча хIаманца Iалашбеш доахк тхо, — йоах школа директора Сакалов Башира.

О. БУЗУРТАНОВ.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

10-ча августе: 7.20 — «Кибернетика вдея а медицина а» — беседа (эрсий меттала); 7.35 — хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ахкан хана хулача лазарах мишта лоравала веза» — беседа (нохчий меттала); 8.45 — «Коммунисташа санна болх бергба оаха» — беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Спектаклашта тIера халхарий ашараш. 17.00 — «Фуй Антарктида» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — Пионерашта школьникаштеи передача: «Тхона фу дайра». (гIалгIай меттала); 17.35 — концерт; дакъа лоацаш Исаева, Дацагов, Мандиев; 18.00—«Эггара говзах вола Iилмахо»: — дувцар (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Царех коммунисташ хиннаб» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийн гIалгIайн меттала);

11-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; — 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — Бахархошта химес фу лу, — беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Концерт; Казахстана халкъий ашараш; 17.00 — «Лакхлуш латта производственни мощносташ» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Шурий-товарний ферме массово-политически болх» — передача (гIалгIай меттала); 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.40 — Нохчийн гIалгIайн ашараш; 18.00— «ССКП ЦК аргIан йолча — Пленума кийчлуш я совхоз» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсийн нохчийн метташка); 18.45 — «Толамца кхоачашъергья вай ССКП ЦК июньски Пленума решенеш» — нов. Габисова къамаьл нохчий меттала);

12-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45— Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — Халкъа иллеши ашараш; 17.00 — «ВорхI шера план кхоачашъяр хьакъехьа письмош» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Шира оборудовни кердачунца хувцаш да тхо» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — РадиоладувгIархой программаца концерт; 18.00 — «ВорхI шера рационализатораш» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Хьайбаш леладеча ферме халача балхашта механизаци еча тхона зеденнар» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш — (нохчийн гIалгIайн метташка).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Нью-Йоркерча советски выставка тIехьара денош

НЬЮ-ЙОРК, 6 августа. (ТАСС корр.) Нью-Йоркера советски выставка дIакъовла массехк ди мара дисадаац. Выставка болхлоша американски болхлощца цхьана 11 августа экспонаташ Iояха болалургба.

ТIехьарча деношка дукхагIа ух выставке нах. ВIашагIкхийттача Штатий кхыча городашкара лаьрхIа дукха нах ух цига. «Колизея» цIеношка хIара Iурра-Iура массехк эзар саг юкъе а волаш Iалаьмате йоккхий очередаш латташ гу.

Массаза а санна, дукха нах хул керда советски станокаш хьокха оттаяьча разделе. Дукха ха йоацаш цу разделе хьажа баьхка хилар Филадельфера дукха инженераш. Цар теркам тIабахар йIовхал новкъа йоаца легированни болатах хIамаш еш йола электроэррозионни станок.

Цу станока керттера конструктор волча инженераца Соловов Валереца къамаьл тоссаделар американски инженерий. «Мелла чIоагIа дар аьнна металлех хIамаш е йиш я шуга цу станокаш тIа» — аьнна хьаттар В. Солововга царех цхьанне. — «Я — аьлар советски инженера. — Из тайпа болх цхьаккха бац тха станока буларгбоацаш».

ТIаккха американски инженера Сэм Ратмановске аьлар: «Цхьаккха дица а тхона хьакха ца могаш дола металл дахьаргда аз шоана. Шуга цунах хIама йоаккхалургйий хар ловра тхона».

Массехк ди даьннаучул тIехьагIа шоаш дийца металл а дахьаш баьхкар американцаш.

Выставке баьхка дукха нах гулбелар станока юхе. Массехк минут яьннаучул тIехьагIа кийчъяь оатхал Соловов Валере шоашка дIаелча, цецбаьлар уж. «Ма чIоагIа болх ба ер, ма доккха хIама а да, ер дувца йиш йоацаш йоккха тамаш я», — йоахар американски специалисташа.

2 ди даьннача гIолла Сэма Ратмановске язъяь йоккха статья араяьлар «Америка машиннист» яхача журнала тIа.

«Эрсаша хьаяьй, — яхаш яздора цо,— кхы меттел вай мехка хьае даг а йоацаш йола станок. Нагахьа санна эггара тIехьагIа вай арахийцача стандартни станокашца из нийсйича, теша хала дац, оатхал хьаеш 30-зза кIезигагIа цо ха йоаеш хиларах. ФуннагIа даь а уж тайпа станокаш хьае Iомадала деза вай эрсашкара».

Здравоохранене разделе массадола адам цецдоахаш да советски медицина эггара тIехьагIа карагIдаьнна хIамаш. ЖIалена чу шоллагIа дог деллача советски хирурга Демихов Владимира баь болх бувцар дех американски лораша массаза а. В. Демиховс яь эксперименташ — медицина юкъе доккха хIама да йоах американски лораша.

Iилма, техника, культура даькъе Советски Союза карагIдаьннарий выставка американцаша чIоагIа безам эцаш я. 5 кIиран чухь цига баьхкаб 1 миллион саг гаргга нах — цIи хеза болча паччахьалкхен деятелашкара денз мугIарегIарча болхлошкеи гIулакхерча нахагеи кхаччалца бола.

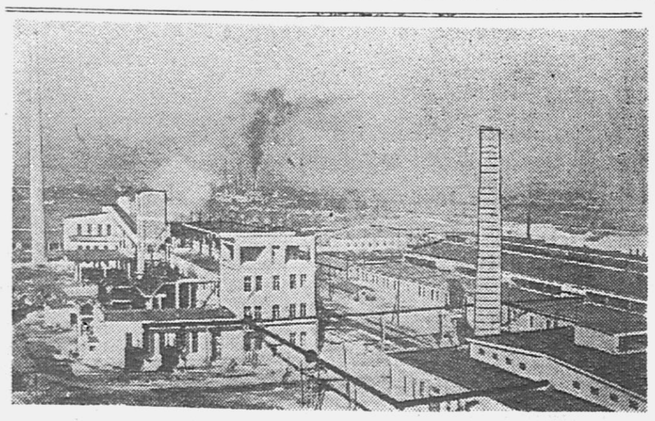

Болгаре Халкъа Республика. Городе Елине-Пелинерча ца йоагача материалий завода сибат. Хьалха дIаяхача хана Болгаре доазол дехьара ийъеш хиннача ца йоагаш йолча материалий итташ эзараш тоннаш хьаю хIара шерра-шера кердача предприяте.

«Болгарски фотографе» сурт.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Дика кIант».**

Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Дика кIант».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Безараш вIашагIкхетар».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Этере илли».**

Долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 9.15.

«Ди къувкъача наькъа такилгах».

Долалу: 11.15, 3.15, 7.15.

10-ча августе денз массайолча залашка — **«Кхе летаьча хана»**

«Родина» яхача кинотеатре.

Iан зал — берий сеанс **«Сержанташ».**

Долалу: 9. 10.30, 3, 7.30.

«Шу миссел бIаьха никъ».

Долалу: 12, 4.30, 9.

Ахкан зал — **«Лилея».**

Долалу 8.

«Сержанташ».

Долалу: 9.45.

10-ча августе денз **«Кхе летаьча хана».**

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23 ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктохама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72;

СФ01803 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 4609